

Slutevaluering af Young Skills

– klædt på til en erhvervsuddannelse 2012 – 2015

Martin Riis Ottosen-Støtt og Niels Egelund
Center for Strategisk Uddannelsesforskning, Århus Universitet.

Albertslund Kommune

Herlev
Kommune

Region
Hovedstaden

GLADSAXE

Ishøj Kommune

VALLENSBÆK
KOMMUNE

CPH WEST
UDDANNELSESCENTER KØBENHAVN VEST

KØBENHAVN

NORD

TÉC

Teknisk Erhvervsskole Center

KØBENHAVNS
TEKNISKE
SKOLE

kts.

UU : center syd
Brøndby : Hvidovre : Ishøj : Vallensbæk

Forord

Denne slutevaluering er den anden og sidste, Danmarks Pædagogiske Universitet (DPU) foretager som afslutning på det tre årige projekt "Young Skills – klædt på til en erhvervsuddannelse".

Projektet er skabt i et samarbejde mellem Region Hovedstaden, kommunerne Albertslund, Ishøj, Vallensbæk, Herlev, Gladsaxe samt Københavns Tekniske Skole (KTS), Technical Education Copenhagen (TEC), Uddannelsescenter København Vest (CPH WEST), København Nord (Knord) og tre Ungdommens Uddannelsesvejledningscentre – UU:Center Syd, UU-Vestegnen og UU-Nord.

Projektets målgrupper har været unge i 8. og 9. klasse samt unge på erhvervsskolernes grundforløb.

Projektet tog sin begyndelse i 2012, og DPU udarbejdede to baselineundersøgelser i 2012/ 2013 blandt de daværende 8. klasser, deres forældre og nystartede elever på erhvervsskolerne om deres opfattelse af og viden om erhvervsuddannelserne.

Evalueringen her omfatter atter eleverne, der gik i 8. klasse ved baselineundersøgelserne samt deres forældre. Den omfatter desuden 8. klasse elever og deres forældre fra skoleåret 2014/ 2015 og nuværende nystartede elever på erhvervsskolerne. Evalueringens resultater giver et billede af, i hvilket omfang projektets målsætninger og indsatser har haft effekt i forhold til projektets målsætninger.

Projektets overordnede formål har været at øge optaget og gennemførelsesandelen på erhvervsuddannelserne, så flere unge er rustet til at kunne indgå på arbejdsmarkedet og færre ender på overførelsesindkomst.

Dette har skullet ske med afsæt i tre indsatsområder:

- Styrke de unges afklaring om uddannelsesvalg
- Skabe en glidende overgang fra grundskole til erhvervsskole
- Fastholde unge, der er i fare for frafald, i erhvervsuddannelse.

Med henblik på at nå dertil, har det været altafgørende, at projektets professionelle fra folkeskoler, erhvervsskoler og vejledningscentre har fået skabt et brugbart udgangspunkt for et tværgående samarbejde, der skal kvalificere overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse.

På landsplan har man de senere år kunnet registrere et faldende optag på de erhvervsfaglige uddannelser. Projektet har især vist, at de professionelle, elevernes og forældres viden om fremtidige uddannelses- og karrieremuligheder er afgørende for, at eleverne i løbet af deres skoletid bliver vejledt på en måde, der sikrer, at de vælger den for dem rigtige ungdomsuddannelse.

Det er mit håb, at undersøgelsens resultater og konklusioner kan danne grundlag for strategiske beslutninger fremadrettet, der skaber grundlag for det bedste uddannelsesvalg hos de unge.

Flemming Olsen
Formand for styregruppen

Forord	2
Indledning	3
Evalueringens delelementer	6
Første del – Slutevaluering på tidligere 8- klasser.	7
Datagrundlag og metode:	7
Fremtidsplaner	8
Påvirkning af uddannelsesvalg:	9
Vurdering af uddannelsers status	11
Vejledning – erhvervsuddannelser	13
Opsummering af første del.	13
Anden del – Slutevaluering på EUD-elever	14
Datagrundlag og metode	14
Alder og køn	15
Vejledningen	15
Frafald	27
Praktik	30
Opsummering	32
Tredje del – Undersøgelse af nye 8. klasser	33
Datagrundlag og metode	33
Fremtidsplaner	33
Påvirkning af uddannelsesvalg:	34
Vurderinger af uddannelsers status, kun forældre:	36
Vurderinger af uddannelsers status, kun unge:	37
Vejledning, erhvervsuddannelser	38
Fokusgruppeinterviews - forældre	40
Fokusgruppeinterviews – de unge	43
Ændringer i søgemønstre	44
Konklusion	45

Indledning

Ishøj, Vallensbæk, Albertslund, Herlev, Gladsaxe har i samarbejde med erhvervsskolerne Københavns Tekniske Skole (KTS), Technical Education Copenhagen (TEC), Uddannelsescenter København Vest (CPH WEST), København Nord (Knord) og de tre UU centre – UU-Center Syd, UU-Vestegnen og UU-Nord samt Region Hovedstaden afviklet et større tre årigt projekt med titlen "Young Skills – Klædt på til en erhvervsuddannelse".

Projektet har haft til formål at:

1. Styrke de unges afklaring om uddannelsesvalg ved at:

- styrke samarbejdet med forældrene
- give de unge konkrete billeder af, hvad EUD indebærer
- skabe prestige om erhvervsuddannelserne

2. Skabe en glidende overgang mellem grundskolerne og erhvervsuddannelserne ved at:

- skabe større sammenhæng i undervisningen mellem henholdsvis grundskole og erhvervsskole
- skabe særlige tilbud til de unge, som vurderes at være i fare for ikke at kunne gennemføre en erhvervsuddannelse
- styrke vejledningen i grundskolen – herunder lærernes kendskab til EUD

Der er i projektet arbejdet med og udviklet en række konkrete forløb i relation til de fastlagte mål i projektet.

Unge rollemodeller

Der er etableret et korps af unge rollemodeller fra erhvervsskolerne, som mødes med de unge i folkeskolerne og deres forældre. Rollemodellerne taler ung til ung og er ambassadører for erhvervsuddannelserne.

Der er endvidere udarbejdet en folder, der gør det nemt for skolerne at rekvirere en rollemodel.

Udviklet af UU-Center Syd i samarbejde med CPH WEST.

<http://www.uu-centersyd.dk/da/Billeder%20forside/folder-unge-rollemodeller.pdf>

Skills

Alle elever i kommunernes 8. klasser deltager nu i regionale Skills, hvor de møder kompetente unge fra erhvervsskolerne, der konkurrerer om at være de bedste.

Alle elever fra 8. klasserne konkurrerer indbyrdes om fire konkurrencer, der introducerer de fire nye EUD-hovedområder:

- Håndpiske æggehviler (Landbrug og fødevarer)
- Lave en model af en trætrappe (Teknologi, byggeri og transport)
- Medicin sortering (Social, håndværk og pædagogik)
- Samling af et tastatur (Handel og servicefag)

Toning af undervisningsforløb i grundskolerne, så de rettes mod erhvervsuddannelserne

To årig EUD linje

Mørkhøj Skole og TEC. Som følge af Gladsaxe Kommunes status af frikommune har elever med særlig interesse for erhvervsuddannelserne fulgt en to årig EUD linje.

Eleverne er undervist i en justeret fagrække med kun dansk, matematik, fysik/ kemi og engelsk. De er endvidere introduceret til fem grundforløbsfag på TEC (tømrer, VVS, bygningsmaler, elektriker samt data).

Temalinjer på Herlev Byskole

I samarbejde med KTS og Knord. En klasse fra Herlev Byskole har i 8. og 9. klasse forløbet valgt Young Skills linjen. En dag om ugen i over to år er de blevet undervist på erhvervsskolerne KTS og Knord samt på en større byggeplads i skoledistriktet, hvor virksomheden Jønsson opførte 350 almennyttige boliger.

Valgfagsrække der tilgodeser erhvervsuddannelserne

Grønnemose skolen i Gladsaxe har tilbudt en række nye valgfag, som forbereder eleverne på en ungdomsuddannelse.

<http://groennemose.skoleporten.dk/sp/file/0da8b161-ed25-4c14-8ec6-b85118d55a9e>

Nyt indhold i emnet Uddannelse og Job

Lindehøjskolen og Gl. Hjortespring Skole i Herlev har sammen med Knord og CPH WEST udviklet undervisningsforløbet "Building new roads to the future".

Temaerne har været: Hvad er HG? Markedsfør' HG, Krop, stil og fitness, Visuel merchandising (butiksinretning og kundeadfærd), Simulteringsbutik (salg og service).

Der har været lagt vægt på at arbejde entreprenant og innovativt såvel i forhold til lærer som til elevgruppen.

Sammenhængende didaktik

Herlev Kommune har parrallet med projekt Young Skills udarbejdet en pædagogisk rammeplan med fokus på en sammenhængende didaktik for de 14 – 20 årige.

I denne beskrives et ønsket fælles værdigrundlag som afsæt for undervisning i grundskole, gymnasium og på erhvervsuddannelserne.

<http://www.herlev.dk/borger/dagtilbud-og-skole/publikationer/paedagogisk-rammeplan-for-de-14-20-arige/view>

Forpligtigende samarbejdsaftale om introduktionskurser for kommende 8. klasse elever

Herlev Kommune har sammen med Herlev Gymnasium og HF, CPH WEST, Knord, TEC, KTS, SOSU C og UU-Nord aftalt en forpligtigende samarbejdsaftale med henblik på en kvalificering af introduktionskurserne for elever i 8. klasse.

Aftalen indebærer en forberedelsesfase inden introforløbet samt efterbehandling. Det er endvidere aftalt, at der arbejdes medfacetter af temaet Miljø og Sundhed i alle forløb og at denne viden efterfølgende samles op i grundskolen.

Effekter af projektet

Danmarks Pædagogiske Institut (DPU – Århus Universitet) har foretaget en effektivvurdering af "Young Skills – Klædt på til en erhvervsuddannelse".

I projektets første år (2013) blev 714 elever fra daværende 8. klasse samt deres forældre interviewet om en række spørgsmål mht. deres uddannelsesønsker, kendskab til og status af uddannelser samt om undervisningen i uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering.

De samme elever og deres forældre blev i foråret 2015 atter kontaktet og spurgt til det samme. På dette tidspunkt var eleverne færdige med grundskolen og enten i gang med 10. klasse eller en ungdomsuddannelse.

I foråret 2014 blev 1000 elever, der netop var færdige med grundforløbet på erhvervsuddannelserne telefoninterviewet om deres oplevelse med grundskolens studie- og erhvervsforberedende undervisning samt deres oplevelse af grundforløbet.

I foråret 2015 er der ligeledes kontakt med elever, der netop var færdige med deres grundforløb. Disse elever er blevet spurgt til det samme. En del af disse elever, men ikke alle, har deltaget i en del af Young Skills aktiviteterne i de fem kommuners folkeskoler. På denne måde giver de to interviewrunder visse tegn på effekterne af Young Skills projektet, på samme måde som 8. klasse undersøgelserne.

Endelig er der foretaget en ny 8. klasse undersøgelse. Denne for at undersøge hvilke organisatoriske forandringer, der er sket i folkeskolerne i løbet af projektet.

Disse telefoninterview samt udviklingen i søgningen efter 9. – 10. klassetrin til ungdomsuddannelserne indikerer, at projektet har gjort en forskel.

På landsplan faldt procenten af elever, der søger en erhvervsuddannelse efter folkeskolen fra 19,6 % til 18,5 %. I de 5 Young Skills kommuner steg ansøgningsfrekvensen fra 14,1 % til 17,5 %.

I Ishøj var stigningen 9,9 % point.

I Albertslund var stigningen 2,3 % point.

I Herlev var stigningen 5,5 % point.

I Gladsaxe var stigningen 3,9 % point.

I Vallensbæk et fald på 5,5 % point.

Men samlet en stigning på 3,4 % point.

Endvidere viser telefoninterviewene en række interessante forhold.

Lærerne og UU-vejlederne får signifikant større betydning for elevernes ungdomsuddannelsesvalg.

Lærernes betydning stiger fra 10 % til 18 %. UU-vejledernes betydning stiger fra 4 % til 18 %.

Erhvervsuddannelsernes status stiger

Signifikant flere elever er meget uenige eller uenige i, at en gymnasial uddannelse er mere værd end en erhvervsuddannelse. Men samtidig er færre uenige i, at samfundet vurderer en gymnasial uddannelse højere end en erhvervsuddannelse.

Projektet har således rykket ved den personlige opfattelse, men ikke ved den generelle samfundsopfattelse.

Der er således brug for en fortsat og forstærket indsats, hvis intentionerne i Erhvervsskolereformen skal lykkes.

Undersøgelsen viser, at der er potentiale i at inddrage erhvervsuddannelserne og erhvervsvirksomhederne væsentligt mere i folkeskolens undervisning.

Således svarer kun 41 % af eleverne, at erhvervsvirksomhederne har været inddraget i deres undervisning. Dette er dog signifikant flere end i 2013, hvor det var 36 %.

Ligeledes inddrages signifikant flere fra erhvervsuddannelserne i grundskolens undervisning, nemlig 58 % mod 42 %. Men også her er potentiale for en yderligere indsats.

Samlet set har "Young Skills – Klædt på til en erhvervsuddannelse" gjort en positiv forskel.

Modsat tendenserne i Danmark har der i projektets kommuner været stigende søgning til erhvervsuddannelserne. Lærerne og UU-vejlederne har fået signifikant større betydning for elevernes uddannelsesvalg.

Men der er stadig et stykke vej til målsætningen om, at 20 % skal vælge en erhvervsuddannelse. Derfor skal projektet nu implementeres i praksis og potentialerne i forældrenes erhvervs-kontakter og erhvervs-livet i øvrigt i undervisningen skal udnyttes.

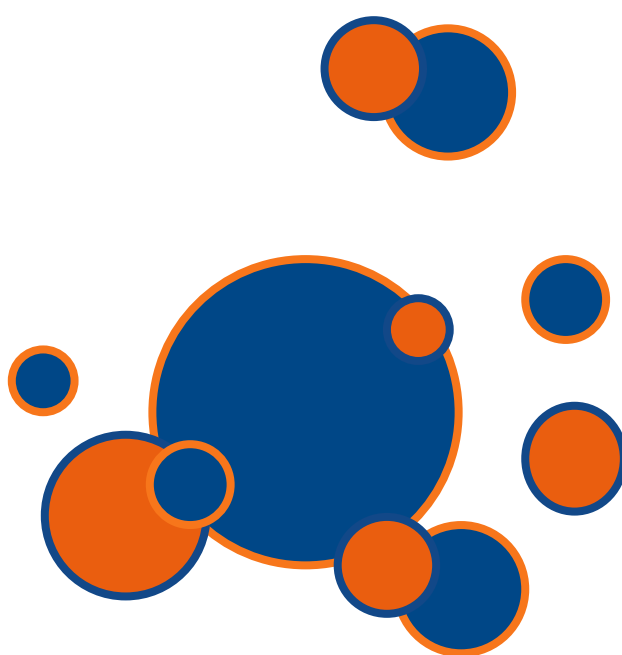
Dette vil kunne være medvirkende til at nå den landsdækkende målsætning om, at 95 % af eleverne skal have en kompetencegivende uddannelse og samtidig kunne støtte, at flest mulige af eleverne får den for dem rette ungdomsuddannelse.

Evalueringens delementer

Nærværende rapport har til formål at evaluere på og redegøre for et udvalg af de målbare konsekvenser af Young Skills (herefter YS). Det er i denne forbindelse vigtigt at understrege at denne rapport ikke evaluerer på YS enkelte dele og aktiviteter men på det samlede, overordnede billede. Denne rapport skal således ideelt set ses i en sammenhæng med evalueringen af de enkelte aktiviteter men står også gerne alene ift. at give et overblik over den viden vi har opnået om YS' resultater.

Med hensyn til evaluering af de enkelte aktiviteter henvises til inspirationskataloget "Young Skills – Klædt på til en erhvervsuddannelse". Projektet i praksis. Inspirationskatalog over projektets aktiviteter.

YS er blevet evalueret ud fra tre overordnede delementer, der hver især er blevet holdt op mod hhv. baseline for Young Skills fra 2012 og baseline for EUD (erhvervsuddannelserne) fra 2013. Dette betyder at vi har direkte sammenlignelige populationer hvilket letter arbejdet med at vurdere forandringerne validitet. De enkelte delementers indhold og resultater er gennemgået i de følgende tre afsnit.

Første del

Slutevaluering på tidligere 8-klasser

Datagrundlag og metode:

Målingen kaldet "2015" er foregået via telefoninterviews foretaget i marts 2015 med de unge, der i første halvdel af 2013 gik i 8. klasse (herefter "de unge") samt deres forældre. Der er opnået kontaktoplysninger på 1420 respondenter. Ca. 850 af disse numre (indsamlet i 2013) er i dag døde numre, hvor telefonen enten ikke bliver besvaret på trods af gentagne opkald på varierende tidspunkter, eller hvor respondenteren ikke mener at være i målgruppen for undersøgelsen (ingen børn der matcher alderen eller geografien). Det har ikke været muligt at opnå flere besvarelser end de 300 komplette interviews (både forældre og barn) og 99 delvise (enten barn eller forælder).

Målingen kaldet "2013" er ligeledes foregået via telefoninterviews i november 2013 med de unge samt deres forældre og er den måling, der ligger til grund for forundersøgelsen af Young Skills baseline.

Ved at henvende os til den samme målgruppe, får vi konkrete svar på, hvordan deres meninger og opfattelser har flyttet sig efter at have været igennem Young Skills, og det kan sammen med de andre målinger være med til at give det fulde billede af Young Skills' effekt.

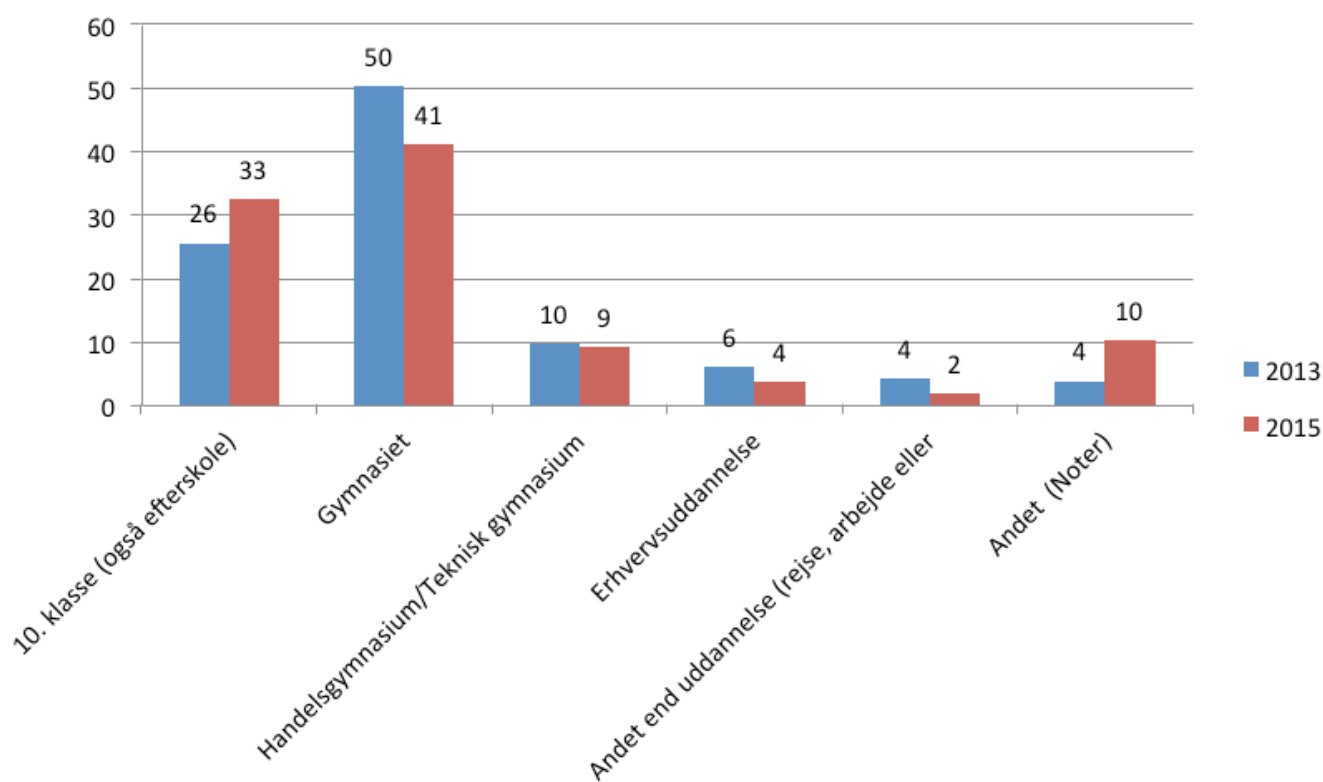
I de enkelte grafer er der markeret med **S** hvor forskellene i de to målinger er statistisk signifikante. Der benyttes et 5 % konfidensinterval i alle beregninger af signifikans.

Fremtidsplaner

”Hvad vil du efter 9. klasse?”(2013, n=535) overfor ”Hvad laver du i dag?” (2015, n=314). Y-aksen er procent af det samlede antal besvarelser. Spørgsmålet er stillet til de unge.

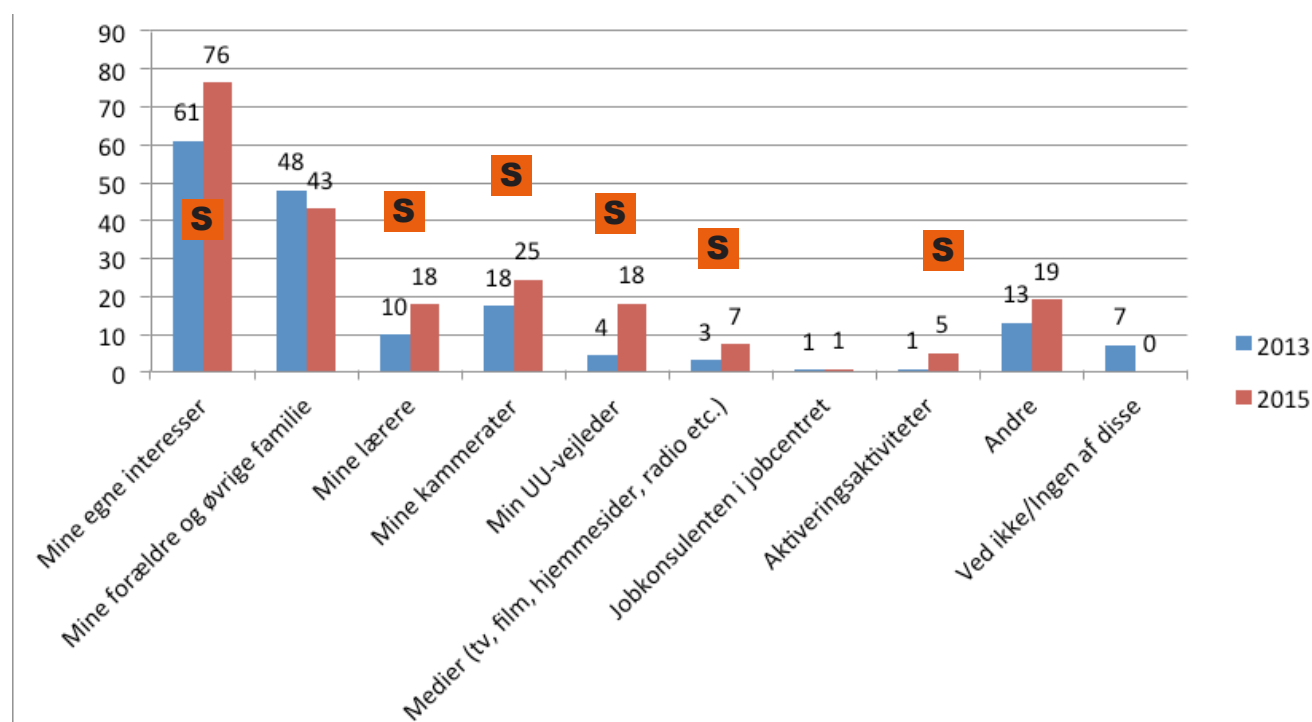

Disse tal synes at indikere, at der er færre (4 %), der nu læser på en erhvervsuddannelse end de i 2013 havde planer om (6 %). Men vi kan ikke sige noget med sikkerhed, idet denne måling viser forskellen mellem intention og resultat. De to målinger er derfor ikke direkte sammenlignelige, hvorfor det ikke giver mening at tale om signifikans. Målingen viser også andre forskydelser, fx. er der færre, der nu går på gymnasiet, end de havde planlagt, mens flere går i 10. klasse.

Selv om der er forskydelser, er der høj grad af overensstemmelse med planerne og det faktiske resultat, hvilket tjener til at bekræfte begge undersøgelsers validitet. I 2013 var der 74,7 % af respondenterne, der vidste, hvad de ville efter 9. klasse, hvilket kan indikere, at det kan være sent at sætte ind med en indsats, der skal påvirke de unges uddannelsesplaner.

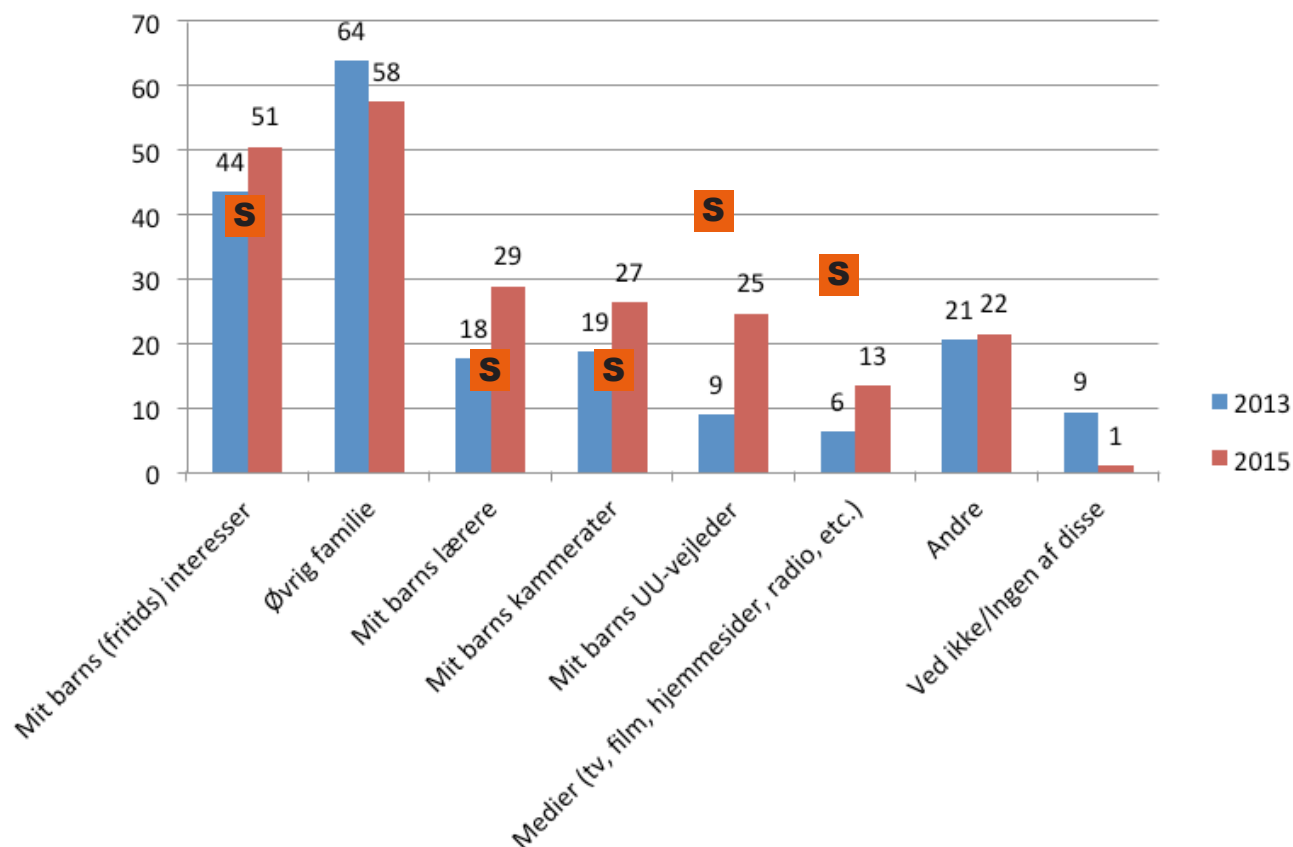
Påvirkning af uddannelsesvalg:

"Hvem påvirker dit uddannelsesvalg?" (2013 n=714, 2015 n=314). Y-aksen er i procent og da spørgsmålet er multipelt angiver værdierne procent af det samlede antal besvarelser. Spørgsmålet er stillet til de unge.

Dette indikerer, at der er sket en forskydelse af de unges vurderinger af, hvem der har indflydelse på næsten alle punkter bortset fra familien. Mest markant er stigningen i påvirkningen fra UU-vejleder, hvilket netop har været et af YS' fokuspunkter. Kategorierne "Andre" og "Ved ikke/Ingen af disse" dækker over et bredt udvalg af andre svarmuligheder, der ikke direkte kan henføres til en af de andre muligheder.

”Hvem påvirker dit barns uddannelsesvalg?” (2013 n=714, 2015 n=377). Y-aksen er i procent, og da spørgsmålet er multipelt, angiver værdierne procent af det samlede antal besvarelser. Spørgsmålet er stillet til forældrene.

Som i spørgsmålet til børnene er der signifikant forskydning på alle punkter bortset fra familiens indflydelse. Igen er der tale om en meget markant stigning i indflydelsen fra UU-vejleder. En anden markant stigning er stigningen i påvirkningen fra lærere – endnu et fokuspunkt for YS. I forhold til medier er der også tale om en stigning, både fra forældrenes til de unges vurdering, men også i de unges vurdering over tid.

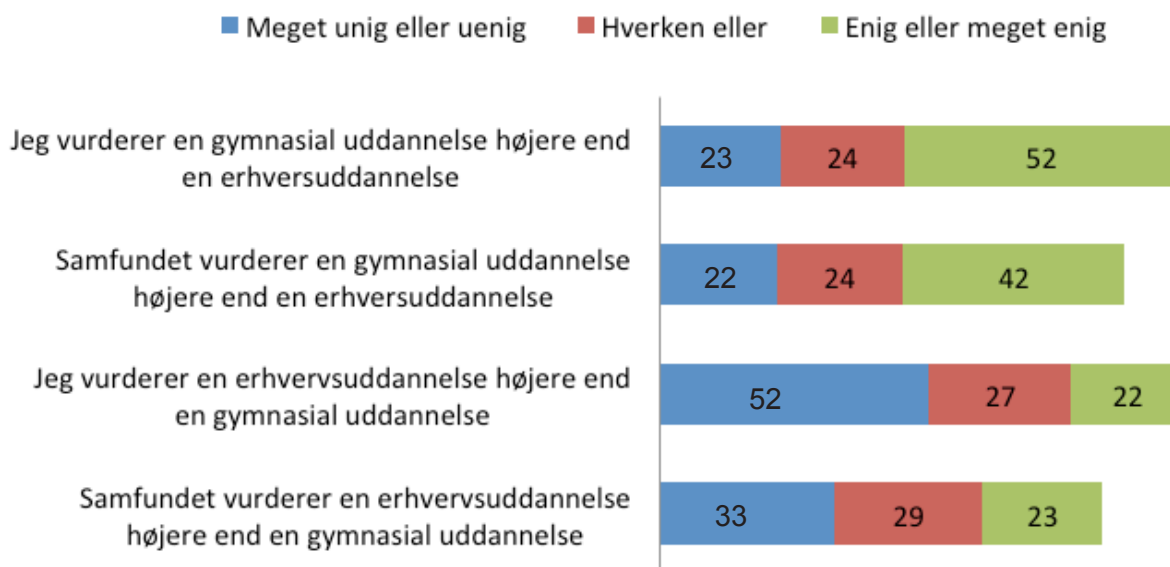
Der kan være tale om en klart stigende tendens, der er værd at holde øje på.

Kategorierne ”Andre” og ”Ved ikke/Ingen af disse” dækker over et bredt udvalg af andre svarmuligheder, der ikke direkte kan henføres til en af de andre muligheder.

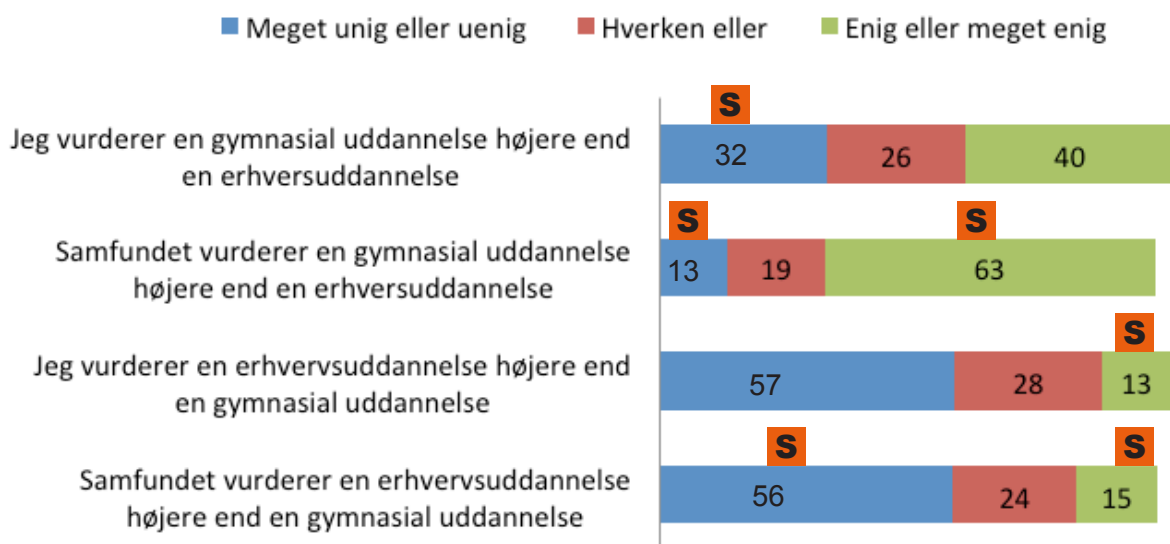
Vurdering af uddannelsers status

Tallene angiver andelen (%) af det totale antal besvarelser (2013n=655, 2015n=314). Procentsatserne summerer ikke til 100, idet "ved ikke" besvarelser er udeladt og udgør forskellen. Spørgsmålet er stillet til de unge.

2013

2015

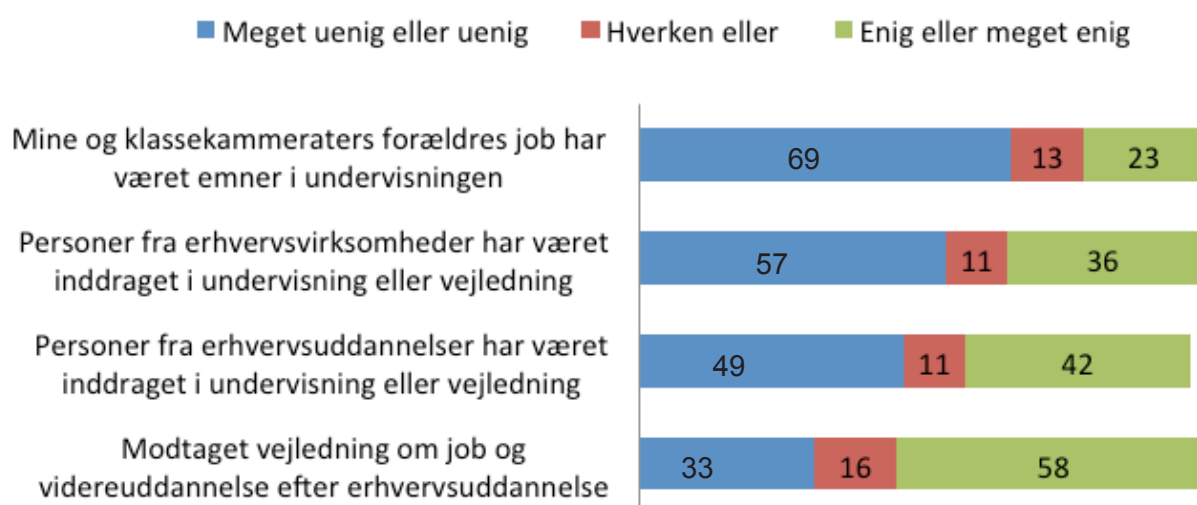
Der er sket signifikante ændringer på næsten alle punkter, hvis man ser bort fra "Hverken eller" kategorien. Udsagn 1 og 2 viser, at forholdet mellem erhvervsskoler og gymnasiers status er kompliceret. Selv om der i udsagn 1 er flere, der er uenige i (og færre der er enige i), at deres personlige vurdering er, at gymnasiet har højere status end erhvervsuddannelser, så udtrykker udsagn 2 alligevel, at der er flere, der mener, at samfundet vurderer en gymnasial uddannelse højere, og at der er færre, der mener det modsatte. Dette viser et modsætningsforhold mellem respondenternes mening og deres opfattelse af samfundets mening.

I det omvendte spørgsmål (udsagn 3 og 4) er der færre, der vurderer en erhvervsuddannelse højere end en gymnasial uddannelse og færre, der mener, at samfundet gør det samme. Dertil er der markant flere i 2015 end i 2013, der er uenige i, at erhvervsuddannelser har højere status end gymnasiale uddannelser. Dette betyder at erhvervsuddannelserne har tabt status på de to år, idet det er de samme respondenter.

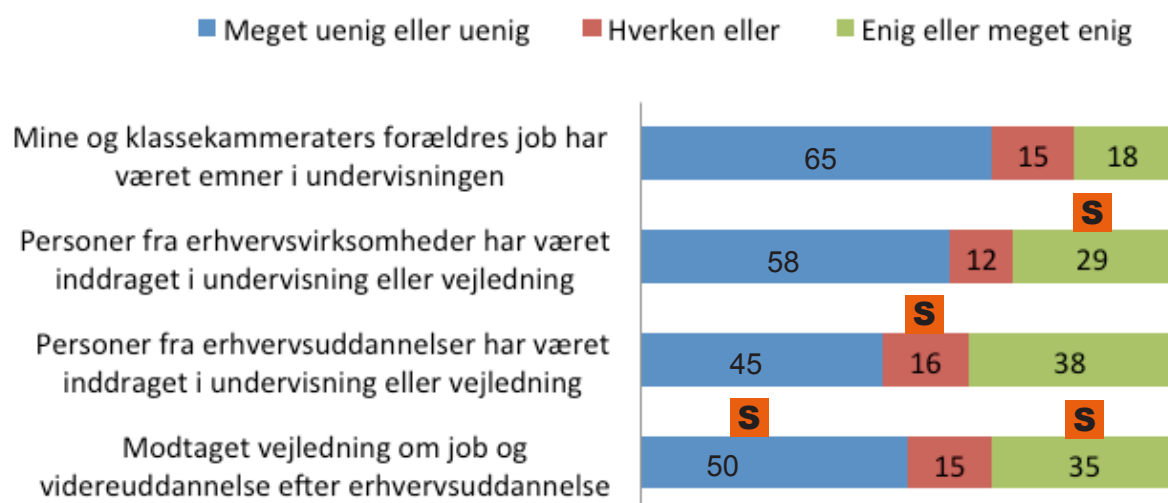
Vejledning – erhvervsuddannelser

Tallene angiver andelen (%) af det totale antal besvarelser (2013n=655, 2015n=314). Procentsatserne summerer ikke til 100, idet "ved ikke" besvarelser er udeladt og udgør forskellen. Spørgsmålet er stillet til de unge.

2013

2015

Færre er enige eller meget enige i, at personer fra erhvervsvirksomheder har været inddraget i undervisning eller vejledning end tidligere – det var ellers et fokuspunkt for YS. Der er både flere, der mener, at de har modtaget vejledning om job og efteruddannelse efter erhvervsuddannelse og færre, der mener, de ikke har. Det tyder på en markant stigning på dette punkt.

Opsummering af første del

Der er flere markante resultater. Til at starte med kan det slås fast, at lærere og UU-vejledere både i forældres og unges perspektiv har fået indflydelse på flere unges fremtidsplaner. Dette resultat er essentielt i YS' arbejde for at øge andelen af unge, der tager et aktivt valg. I forhold til den vejledning de giver, kan vi se, at der er sket en forskydning – men ikke i den ønskede retning. Personer fra erhvervsvirksomheder er i mindre grad end tidligere blevet inkluderet i vejledning/undervisning

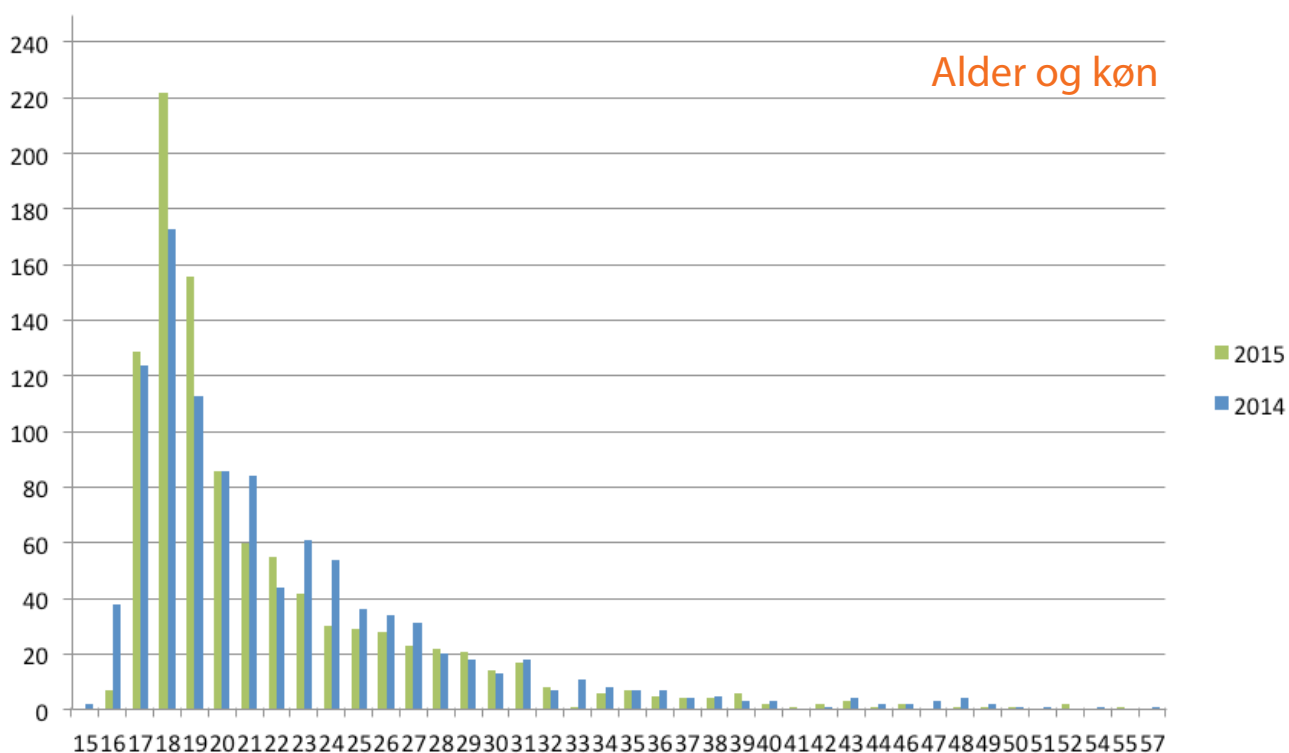
Anden del

Slutevaluering på EUD-elever

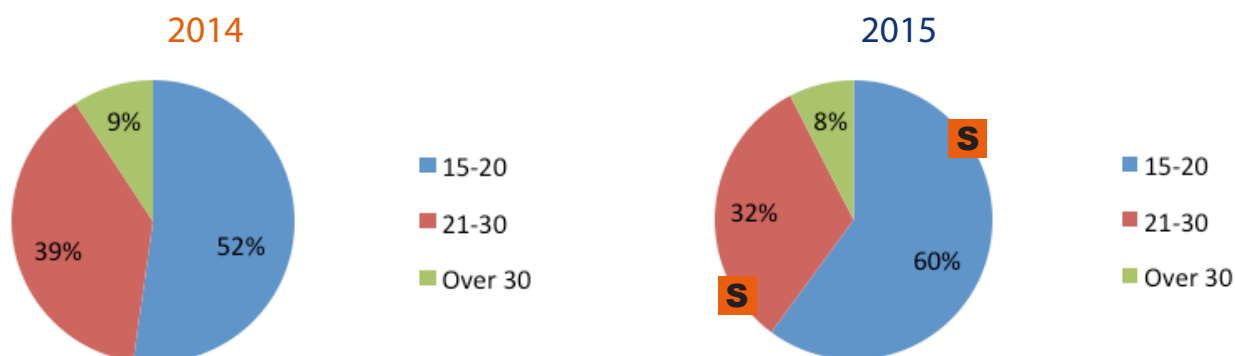
Datagrundlag og metode

Disse målinger er foretaget hhv. i 2014 og 2015. Der er i begge tilfælde blevet gennemført telefoninterviews med ca. 1000 elever, der netop er startet på et grundforløb på en EUD.

I de enkelte grafer er der markeret med **S** hvor forskellene i de to målinger er statistisk signifikante. Der benyttes et 5 % konfidensinterval i alle beregninger af signifikans.

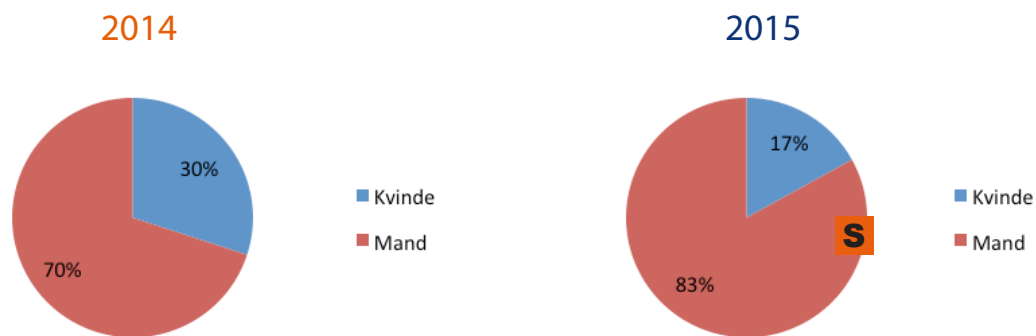

Aldersfordeling, Grupperet

Graferne mht. aldersfordeling viser, at der er en stor aldersspredning blandt de elever, der starter på en EUD. Tallene viser også, at der i 2015 er færre 21-30 årige end tidligere, og at der er flere 15-20 årige end tidligere. Antallet af nye elever, der er over 30 synes at være stabilt.

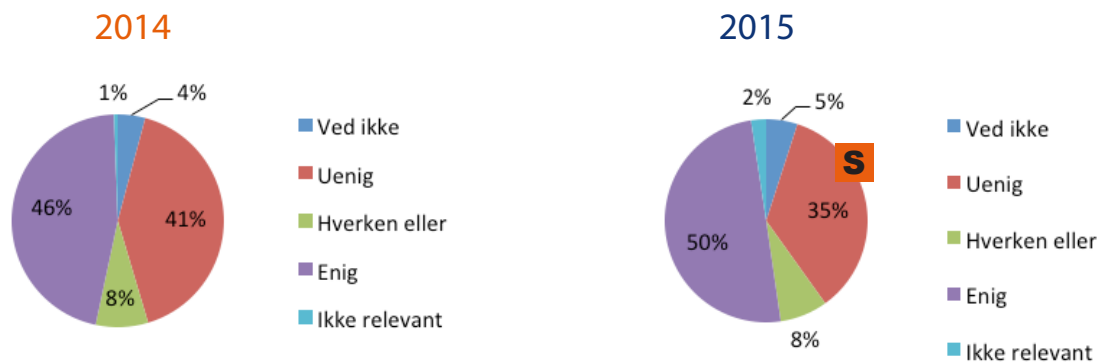
Køn

Dette er en signifikant ændring i kønsfordelingen i dette udsnit af EUD-elever. Dette er dog ikke nødvendigvis et udtryk for kønsfordelingen på alle EUD, men kan give en indikation af en tendens.

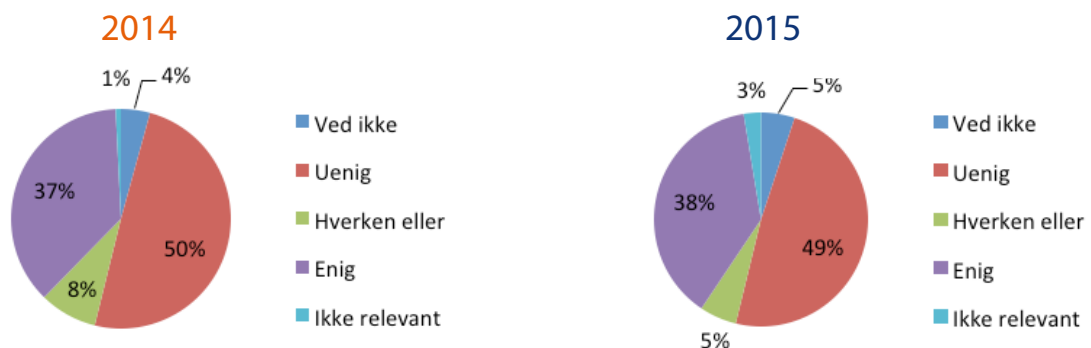
Vejledningen

1. Min lærer vejledte mig og min klasse om erhvervsuddannelserne

Figurene viser, at hhv. 46 og 50 % af eleverne beretter, at de selv og deres klasse har fået vejledning om erhvervsuddannelserne fra deres lærer, mens hhv. 41 og 35 % ikke har fået det. Kun 8 % svarer hverken enig eller uenig. Det er et signifikant fald i antallet af elever, der er uenige i udsagnet.

2. Min lærer vejledte mig og min klasse om jobmuligheder og videreuddannelsesmuligheder efter en erhvervsuddannelse

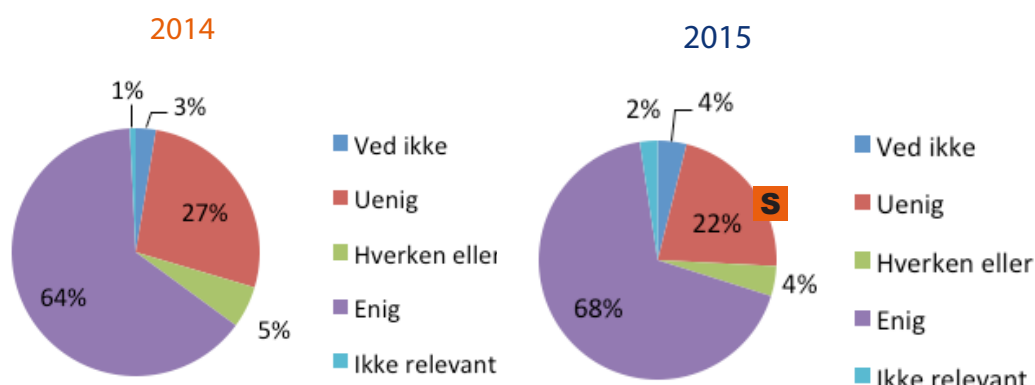

På spørgsmålet om læreres vejledning om jobmuligheder og muligheder for videreuddannelse efter en erhvervsuddannelse svarer hhv. 50 og 49 % af eleverne, at de ikke har fået en sådan vejledning, mens hhv. 37 og 38 procent svarer, at de har modtaget vejledning.

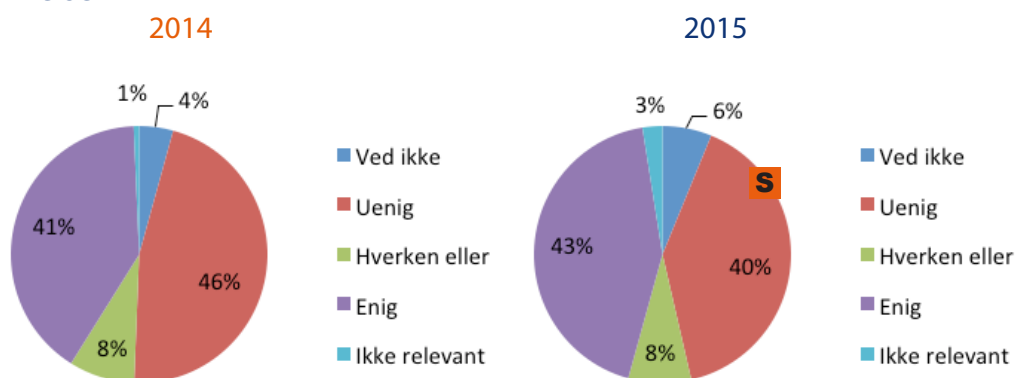
3. Min lærer vejledte mig og min klasse om de gymnasiale uddannelser

Når det gælder de gymnasiale uddannelser beretter hhv. 68 og 64 % af eleverne, at de har fået vejledning af deres lærere, mens hhv. 27 og 22 % fortæller det modsatte. Det er et signifikant fald i elever, der er uenige i udsagnet.

4. Min lærer vejledte mig og min klasse om jobmuligheder og videreuddannelsesmuligheder efter en gymnasial uddannelse

Med hensyn til jobmuligheder efter gymnasiet og videreuddannelsesmuligheder svarer hhv. 41 og 43 %, at de har fået en sådan vejledning, mens hhv. 46 og 40 % svarer det modsatte. Det er et signifikant fald i antallet af elever, der er uenige i udsagnet.

Med hensyn til jobmuligheder efter gymnasiet og videreuddannelsesmuligheder svarer hhv. 41 og 43 %, at de har fået en sådan vejledning, mens hhv. 46 og 40 % svarer det modsatte. Det er et signifikant fald i antallet af elever, der er uenige i udsagnet.

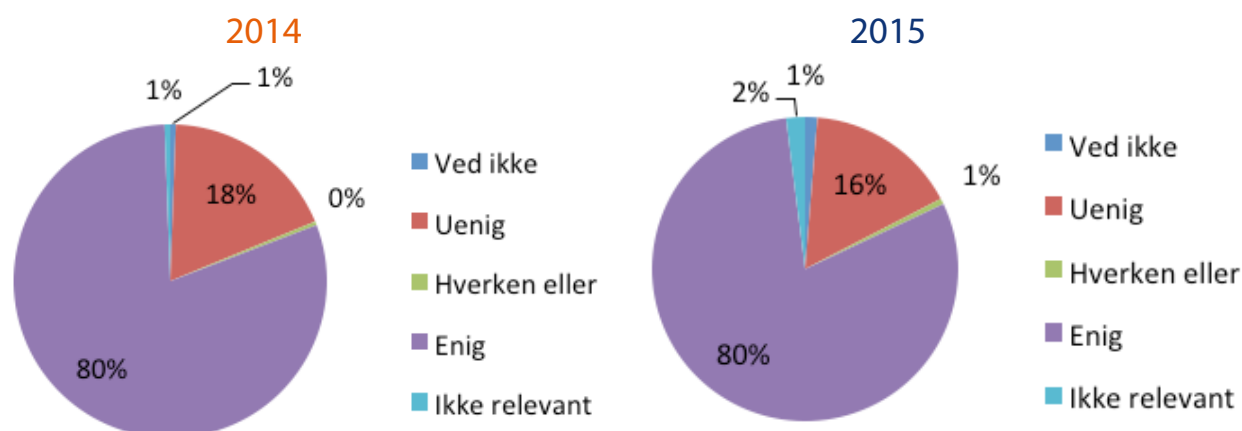
De første fire udsagn i undersøgelsen er fokuseret på at lave en direkte sammenligning mellem den vejledning, man får om henholdsvis EUD og en gymnasial uddannelse. Det er tydeligt, at der er forskel på de to uddannelsesformers tilstedeværelse i vejledningen. Kun knap halvdelen mener, at de er blevet vejledt om EUD, mens næsten to tredjedele kan huske vejledning om gymnasiet. Andelen af elever, der mener, at de er blevet vejledt om job og videreuddannelsesmuligheder efter ungdomsuddannelse er stort set lige store – eller måske rettere lige små – for EUD og gymnasiet. Dette peger i retning af, at det store billede – tiden efter uddannelsen – ikke spiller en stor rolle i lærernes vejledning.

Svarene skal ses på baggrund af, at Uddannelse og Job (UJ) er et af folkeskolens tre obligatoriske emner på 1.-9. klassetrin. Der er ikke afsat et selvstændigt timetal til emnet, men det indgår i undervisningen i de obligatoriske fag. Formålet med UJ er, at den enkelte elev tilegner sig et bredt kendskab til uddannelses- og erhvervs muligheder og får forståelse for værdien af at gennemføre en uddannelse. Eleven skal opnå mulighed for at forberede sit uddannelses- og erhvervsvalg og forstå valget som en række beslutninger, der må træffes ud fra egne forudsætninger, behov, holdninger og de samfundsmæssige muligheder. Ved at inddrage det omgivende samfund får eleven kendskab til forhold og vilkår, der er knyttet til uddannelse, beskæftigelse og arbejdsmarked samt kendskab til levevilkår og livsformer på og uden for arbejdsmarkedet. Undervisningen i UJ er en del af grundlaget for den enkelte elevs uddannelsesplanlægning, og vejledningen danner grundlag for den personlige uddannelsesplan. Ansvar for vejledningen ligger hos de lærere, der er ansat som undervisere.

Alt i alt må det derfor konstateres, at lærernes indsats i emnet UEA ikke synes at have været tilstrækkelig, specielt ikke når det gælder EUD-området.

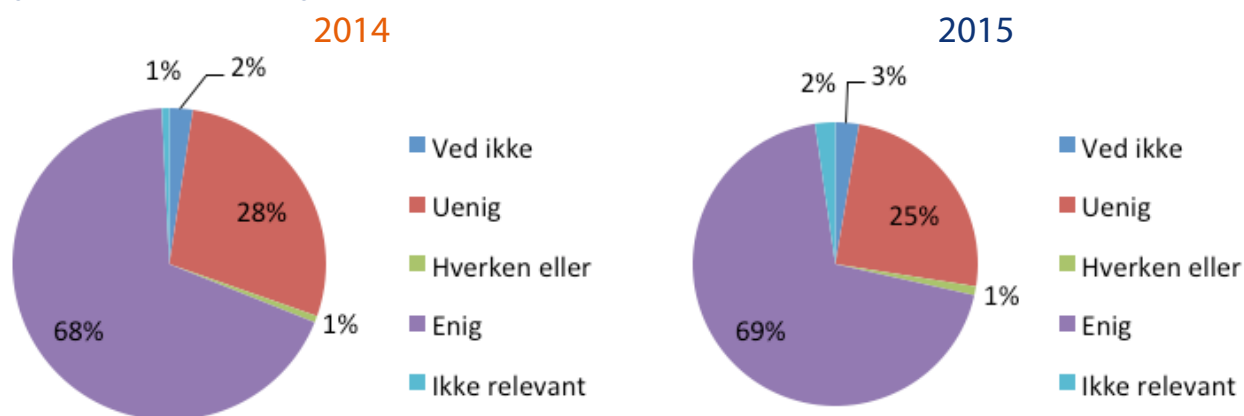
Der er naturligvis andre kilder til vejledning end lærerne, herunder erhvervspraktikken. Skolerne kan tilbyde eleverne i 9. klasse, at de i kortere perioder udsendes i praktik i virksomheder og institutioner. Der er i undersøgelserne blevet spurgt til, om eleverne har været på besøg på en erhvervsskole, om personer fra EUD og erhvervs virksomheder har været inddraget i undervisningen, og i hvilken grad UU-vejlederen har spillet en rolle.

5. Jeg har været i praktik i en virksomhed

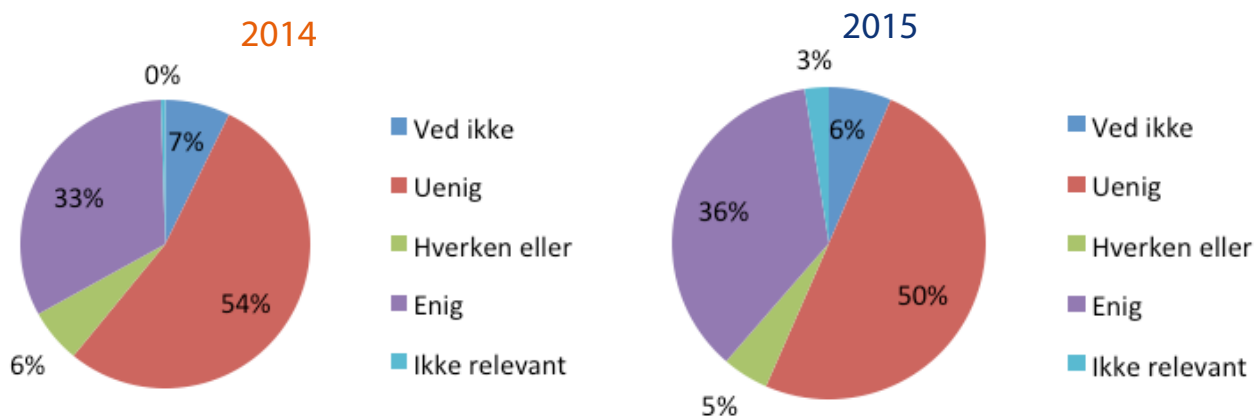
Det viser sig, at det kun er hhv. 18 og 16 % af eleverne, der oplyser ikke at have været i praktik i en virksomhed.

6. Jeg har været på besøg på en erhvervsskole

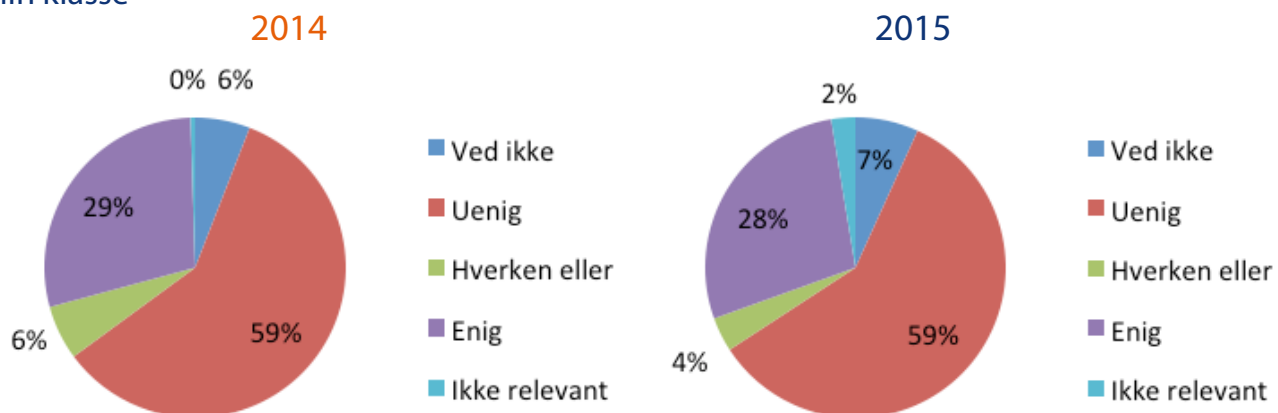
Besøg på erhvervsskoler er også hyppigt forekommende, idet hhv. 68 og 69 % svarer bekræftende på, at denne aktivitet har fundet sted.

7. Personer fra erhvervsuddannelserne har været inddraget i undervisningen og vejledt mig og min klasse

Inddragelse af personer har kun forekommet for hhv. 33 og 36 % af eleverne, og det er dermed kun en relativt lidt forekommende aktivitet.

8. Personer fra erhvervsvirksomheder har været inddraget i undervisningen og vejledt mig og min klasse

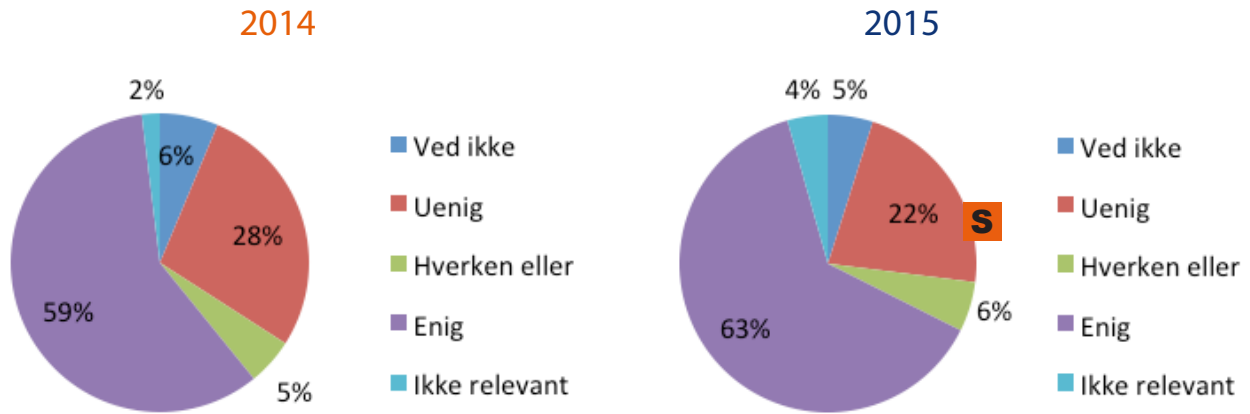
Brug af personer fra erhvervsvirksomheder oplyses at have været anvendt for hhv. 29 og 28 % af eleverne

Alt i alt kan dermed konstateres, at over halvdelen af eleverne siger, at hverken personer fra erhvervsuddannelserne eller erhvervsvirksomheder har været inddraget i vejledningen. Netop samarbejdet mellem folkeskolerne og erhvervsuddannelserne er et fokuspunkt for YS.

Vi vender os derefter mod UU-vejledningens betydning for de unges uddannelses- og erhvervsvalg. Efter de regler, der var gældende, da respondenterne gik i folkeskole, skulle UU sørge for, at den enkelte elev er forberedt på valg af ungdomsuddannelse efter 9. eller 10. klasse. Elevens forberedes på valget med at deltage i introduktionskurser til ungdomsuddannelserne, brobygningsforløb, praktik, individuelle og kollektive vejledningssamtaler m.v. Der udarbejdes desuden en uddannelsesplan med den unge, der videresendes til den ungdomsuddannelse, som den unge begynder på. Tilrettelæggelse, indhold og prioritering af vejledningsindsatsen sker med vægt på elever, der uden en særlig vejledningsindsats skønnes at ville få vanskeligheder ved at vælge, påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse.

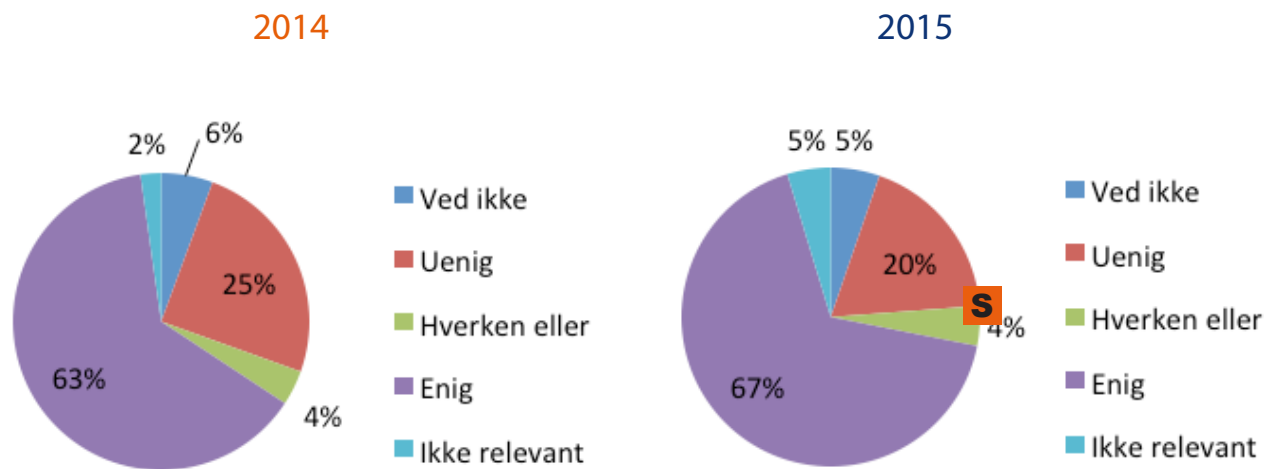

9. UU-vejlederen vejledte mig og min klasse om erhvervsuddannelserne

Noget over halvdelen af eleverne (59 og 63 %) fortæller, at UU-vejlederen vejledte eleven selv og klassen om erhvervsuddannelserne. Der er et signifikant fald i elever der er uenige i dette.

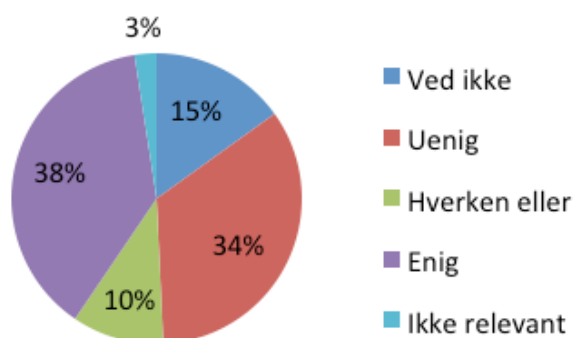
10. UU-vejlederen vejledte mig og min klasse om de gymnasiale uddannelser

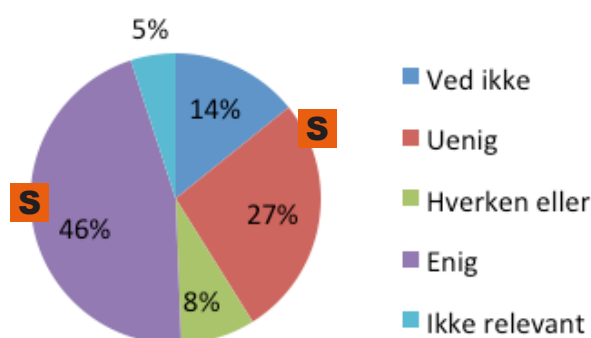
Når spørgsmålet går på de gymnasiale uddannelser, er svarfordelingen næsten som for EUD. Der er kun en beskedent forskydning i retning af større vejledning om gymnasiet end EUD på 4 procentpoint i begge tilfælde. Der er dog et signifikant fald i elever, der er uenige i dette.

11. Mine lærere og UU-vejlederen har arbejdet sammen om erhvervsvejledningen for mig og min klasse

2014

2015

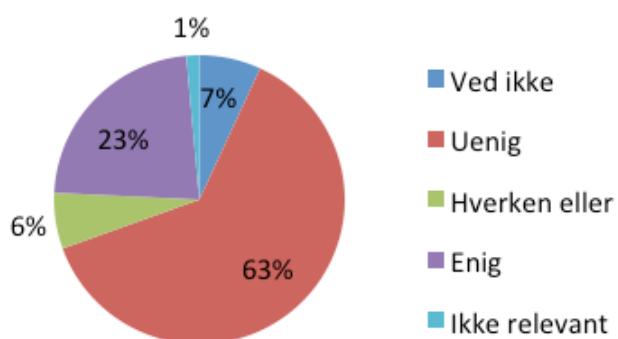

Endelig er det blevet spurgt til, om lærerne og UU-vejlederen har arbejdet sammen om erhvervsvejledningen, og der er i undersøgelsen fra 2013 næsten lige mange, der svarer bekræftende, som der svarer nej. (38 % og 34 %). Resultaterne tyder dermed på, at UU-vejlederen i højere grad end læreren vægter de to former for ungdomsuddannelse lige højt. I undersøgelsen fra 2015 er forskellen på ja og nej forskudt, så der er tale om signifikant stigning i enige og tilsvarende signifikant fald i uenige.

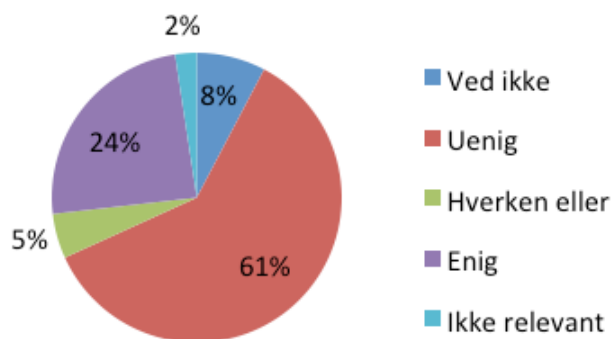
Det kan opfattes som en let tilgængelig mulighed, at lærere inddrager deres elevers forældres job i undervisningen som et led i uddannelses- og erhvervsvejledningen. Der er derfor spurgt om, hvor mange af eleverne, som har været ude for dette.

12. Mine eller mine klassekammeraters forældres job har været emner i undervisningen

2014

2015

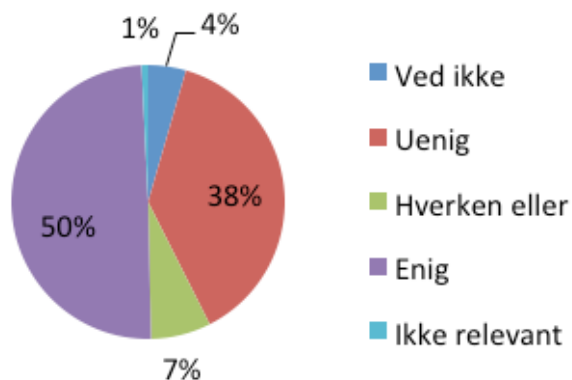
Det viser sig, at det kun er under en fjerdedel af eleverne (hvh. 23 og 24 %), som nævner, at forældres erhverv har været inddraget i undervisningen.

Derpå fulgte et spørgsmål, der går på tværs af alle former for indsatser i uddannelses- og erhvervsvejledningen – om eleverne på en eller flere måder har oplevet, hvordan et fag kunne bruges i et konkret job.

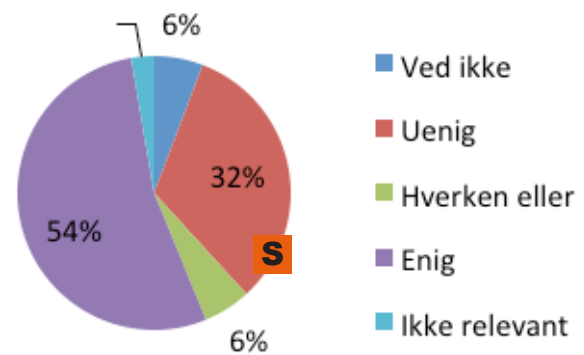
ANDEN DEL

13. jeg oplevede, hvordan et fag kunne bruges i et konkret job

2014

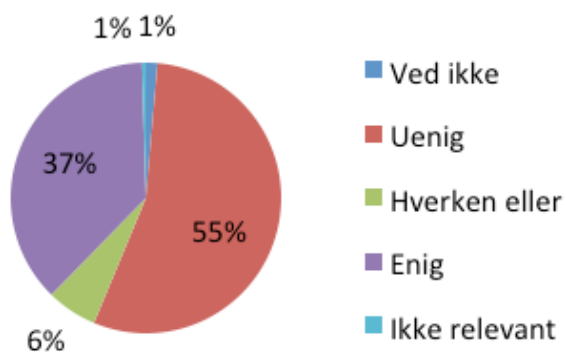
2015

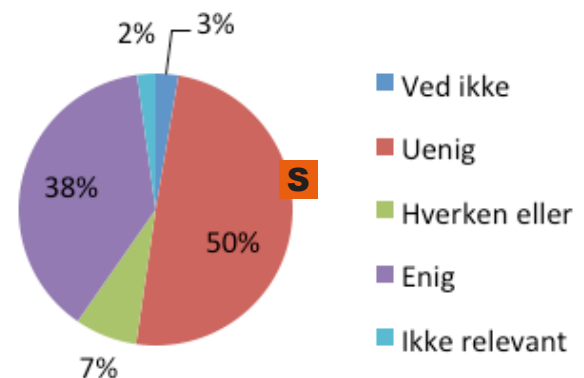
Ca. halvdelen af eleverne (50 og 54 %) har oplevet, hvordan et fag kunne bruges i et konkret job, mens 38 og 32 % er uenige i at have haft en sådan oplevelse.

14. Jeg blev undervist i, hvordan det er at være på en arbejdsplads

2014

2015

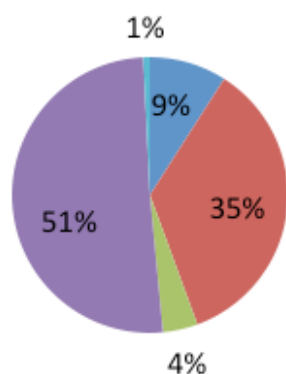

Et andet aspekt er, om eleverne er blevet undervist i, hvordan det er at være på en arbejdsplads. På dette spørgsmål svarer kun lidt mere end en tredjedel (37 og 38 %) bekræftende, mens ca. halvdelen er uenige (55 og 50 %).

Herefter følger en række spørgsmål, der går specifikt på erhvervsskolerne.

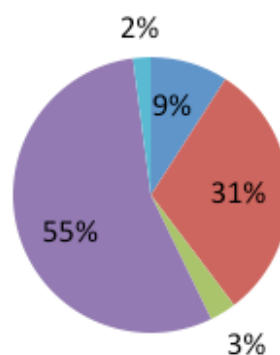
15. Jeg har fået skriftligt introduktionsmateriale fra erhvervsskolerne med hjem

2014

- Ved ikke
- Uenig
- Hverken eller
- Enig
- Ikke relevant

2015

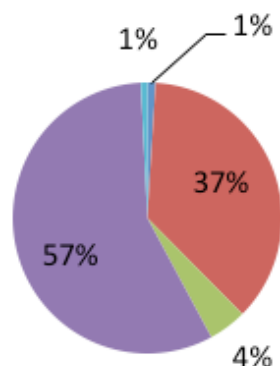

- Ved ikke
- Uenig
- Hverken eller
- Enig
- Ikke relevant

Det første spørgsmål går på, om eleverne har fået skriftligt introduktionsmateriale fra erhvervsskolerne med hjem under deres folkeskoletid som led i vejledningen eller i forbindelse med besøg. Her svarer ca. halvdelen af eleverne bekræftende (51 og 55 %), mens ca. en tredjedel af de senere erhvervsskoleelever svarede nej (35 og 31 %).

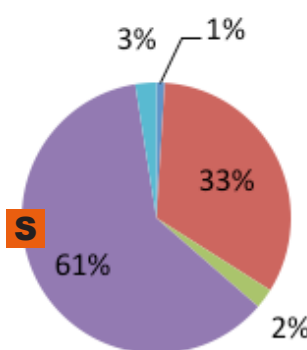
16. Jeg har diskuteret med mine forældre om mit valg af erhvervsskole

2014

- Ved ikke
- Uenig
- Hverken eller
- Enig
- Ikke relevant

2015

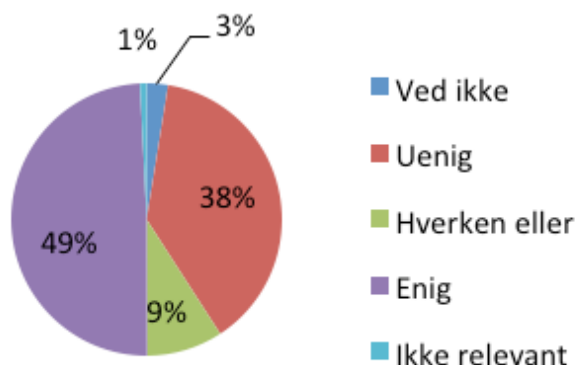

- Ved ikke
- Uenig
- Hverken eller
- Enig
- Ikke relevant

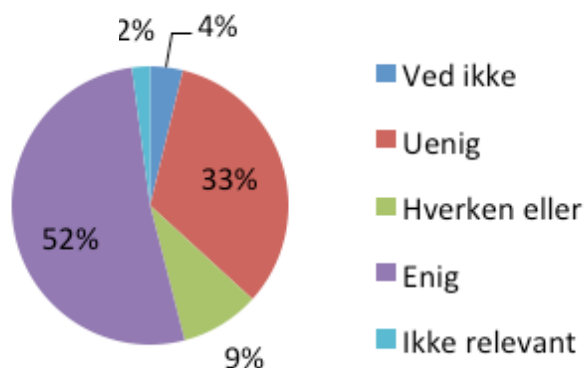
Ved spørgsmålet, om eleverne har diskuteret deres valg af erhvervsskole med forældrene, svarer godt halvdelen (57 og 61 %), at de har diskuteret deres valg, mens 37 og 33 % svarer, at de ikke har gjort det.

17. jeg følte mig grundigt informeret om mine uddannelsesmuligheder efter folkeskolen.

2014

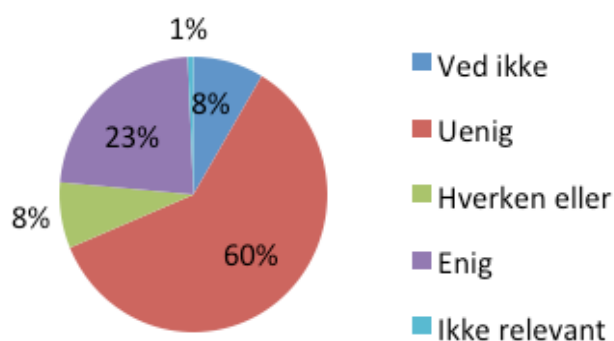
2015

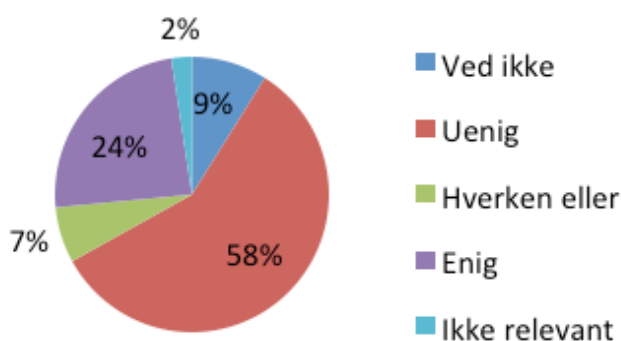
Eleverne er blevet spurgt, om de ved afslutningen af folkeskoleforløbet følte sig grundigt informeret om deres uddannelsesmuligheder efter folkeskolen. Hertil svarer ca. halvdelen af eleverne bekræftende (49 og 52 %), mens hhv. 38 og 33 % ikke var enige i spørgsmålet.

18. Vejledningen strakte sig over flere dage med flere forskellige vejledere

2014

2015

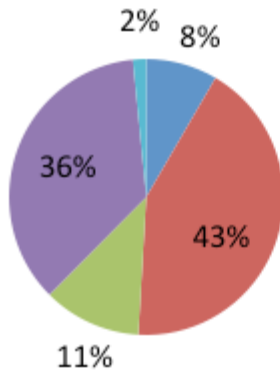
Der er ingen normer for, hvordan uddannelses- og erhvervsvejledning skal organiseres, men på spørgsmålet om, hvorvidt vejledningen strakte sig over flere dage med flere forskellige vejledere svarer kun knap en fjerdel (hhv. 23 og 24 %), at der har været et længerevarende forløb med flere vejledere.

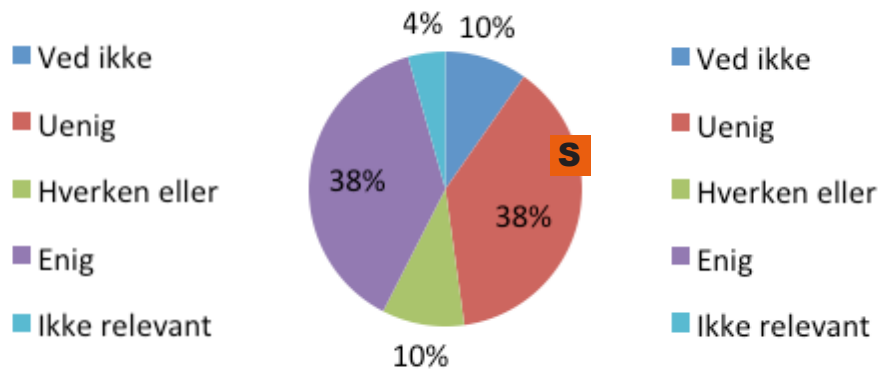

19. Vejledningen svarede til det jeg oplever i dag på erhvervsskolen.

2014

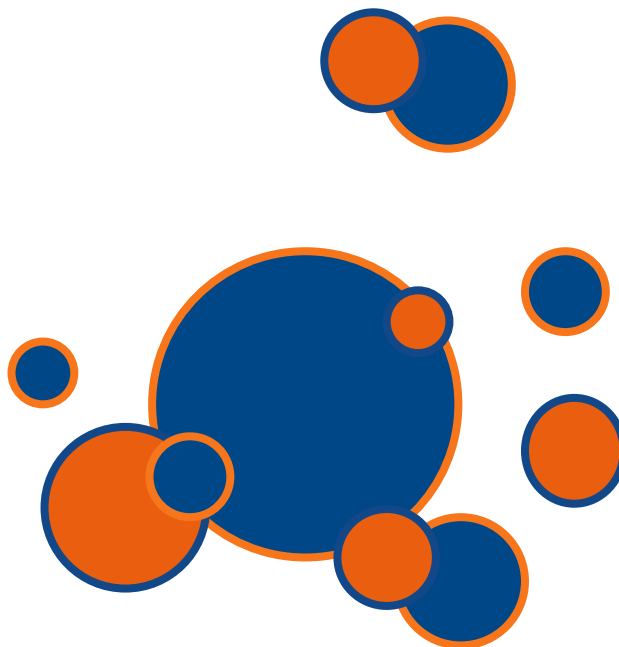

2015

Erhvervsskoleeleverne er blevet spurgt om, hvorvidt vejledningen i grundskolen svarede til det, de oplever i deres hverdag på erhvervsskolen. Hertil erklærer hhv. 36 og 38 % sig enige, mens 43 og 38 % er uenige.

Resultaterne indikerer alt i alt, at i 2014 følte eleverne sig ikke grundigt informeret om deres uddannelsesmuligheder efter folkeskolen, og at vejledningen ikke svarede til den virkelighed de oplevede på erhvervsskolen. Tallene indikerer, at vejledningen ikke løftede den opgave, den skulle, og at eleverne i folkeskolen dermed ikke blev klædt på til at træffe et oplyst valg af ungdomsuddannelse og erhverv. Tallene fra 2015 fortæller den samme historie på alle de ovennævnte punkter, idet der kun er få procentpoints spørgsmål, mest udtalt i udsagn 11 om hvorvidt lærere og UU-vejledere har arbejdet sammen om vejledningen.

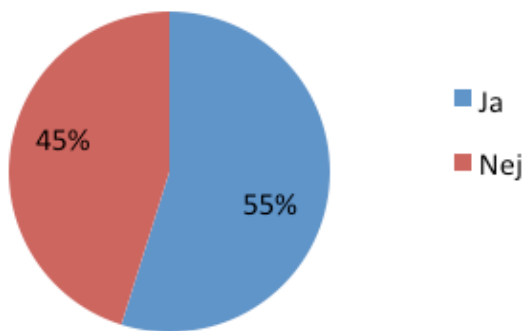

Frafald

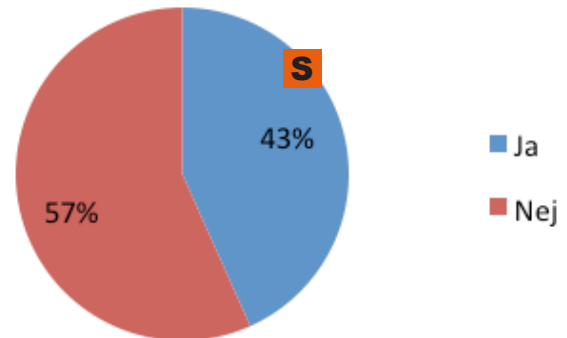
Eleverne blev stillet en række spørgsmål om deres egen situation i forhold til frafald og også om, hvordan de oplevede frafaldet hos deres medstuderende. Indledningsvist blev eleverne stillet følgende spørgsmål:

Spørgsmål: "Har du tidligere gået på en anden ungdomsuddannelse, og i givet fald hvilken?"

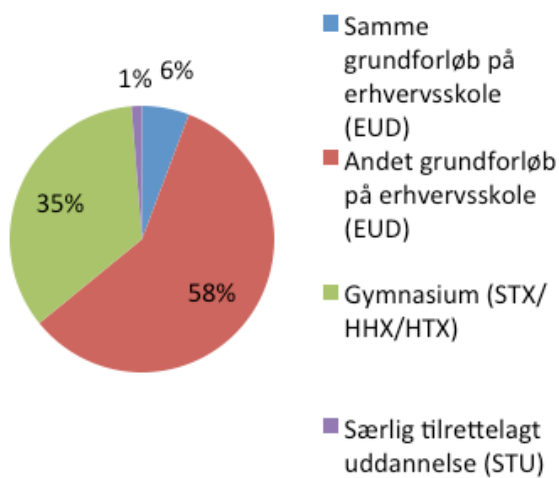
2014

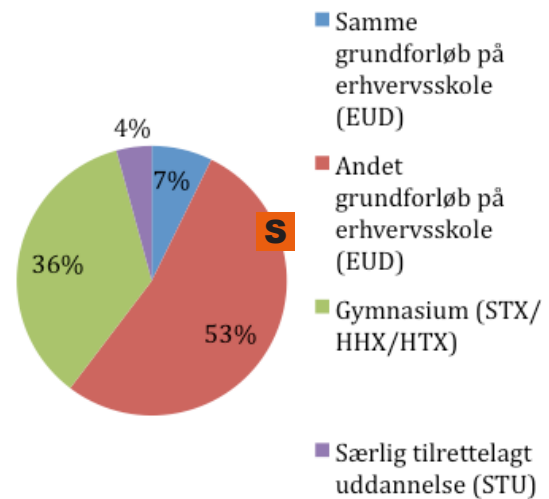
2015

2014

2015

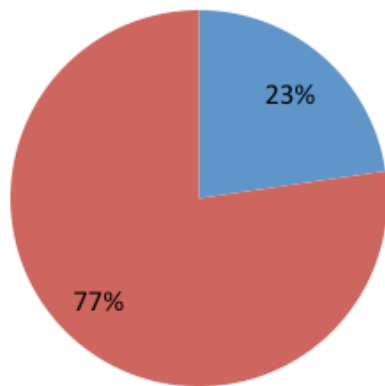
Dette viser, at der er markant færre "gengangere" end tidligere på EUD og af de, der er gengangere, er der færre der kommer fra en anden EUD, dvs. har skiftet linje.

Eleverne er derefter blevet spurgt, om de har overvejet at stoppe i det grundforløb, de netop har afsluttet, og hvad der har betydet noget for gennemførelsen.

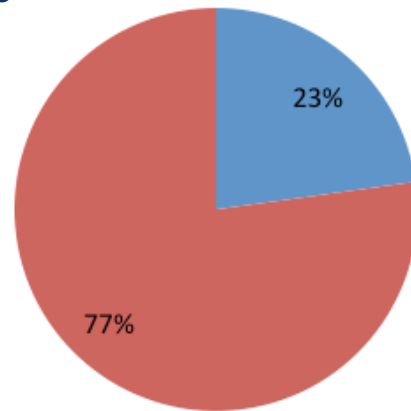
Spørgsmål: "Har du selv overvejet at stoppe og hvad gjorde at du blev ved?"

2014

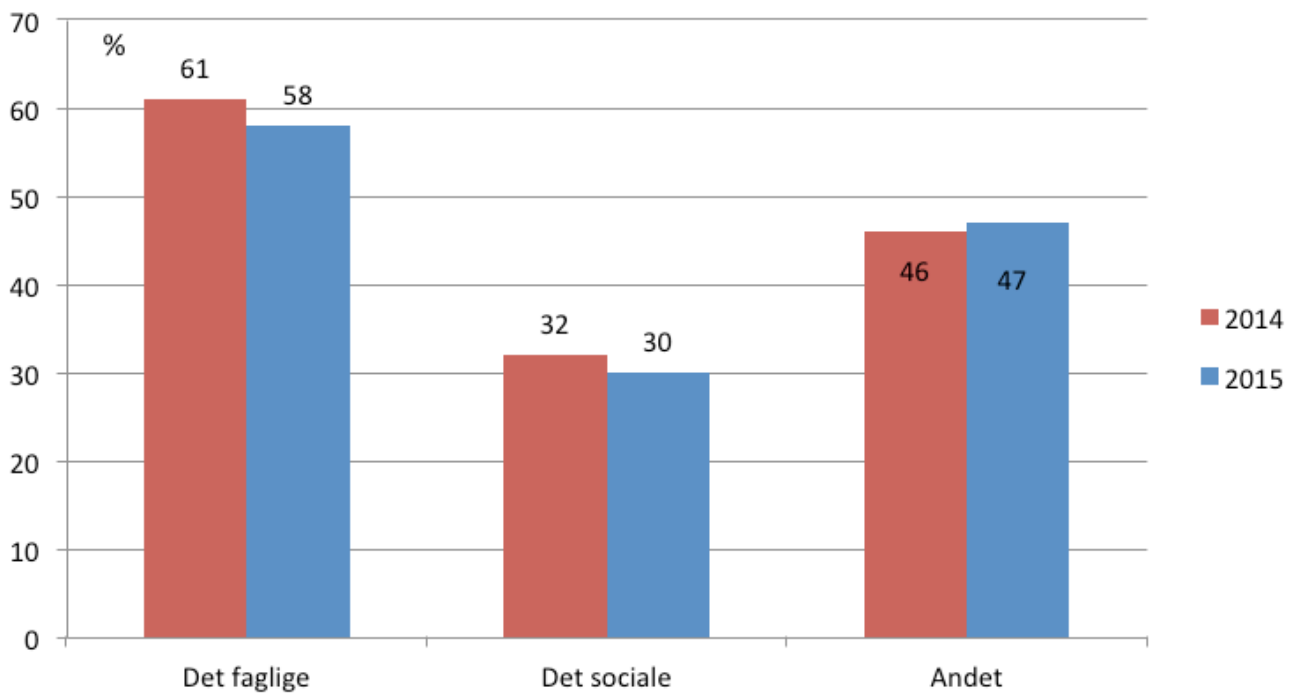
2015

■ Ja
■ Nej

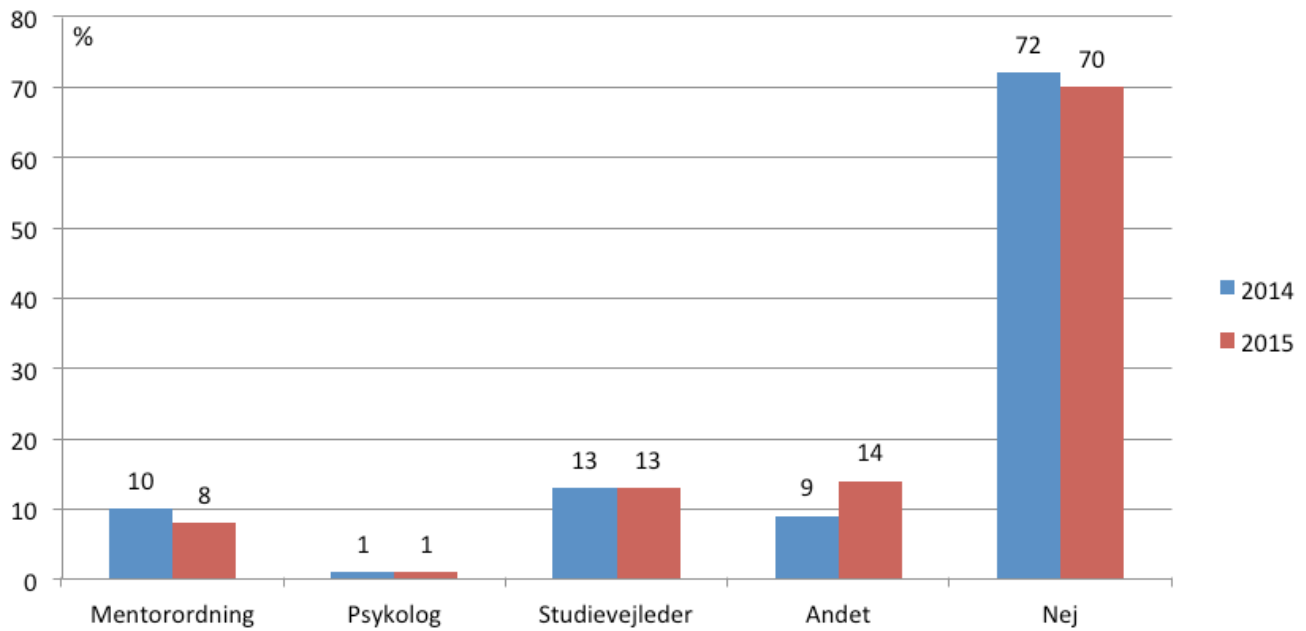
■ Ja
■ Nej

Det viser sig, at faglige miljø vægter ganske højt i elevernes motiver for at gennemføre, da hhv. 61 og 58 % angiver denne begrundelse. Det sociale miljø har med 32 og 30 % også en tydelig betydning. Eleverne havde i dette spørgsmål mulighed for frit at nævne grunde (ud over det faglige og sociale), og det optræder i figuren som "Andet". Denne dækker dermed over en meget bred vifte af svar, der ikke umiddelbart er lette at kategorisere, som fx "Jeg gennemførte, fordi min far sagde, at jeg skulle", "Jeg gjorde det for at få SU", "Jeg havde ikke noget bedre at lave" mv.

Eleverne på EUD tilbydes forskellige støtteordninger på EUD, og i undersøgelsen er der blevet spurgt om, hvilke støtteordninger eleverne har brugt.

Spørgsmål: "Bruger du nogen støtteordninger og i så fald hvilke?"

Den hyppigste støtteordning er studievejleder, der er anvendt af 13 % af eleverne i begge undersøgelser. Næst hyppigst er mentorordning (10 og 8 %), mens psykolog kun anvendes af 1 % i begge undersøgelser.

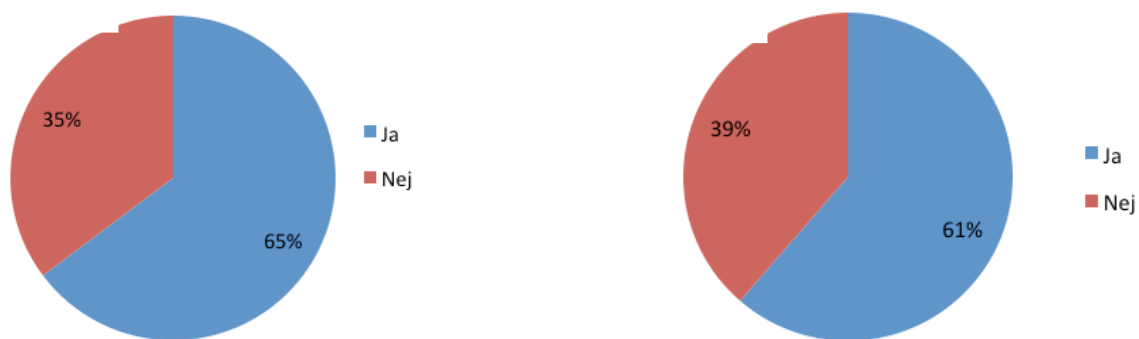
Der er 72 og 70 % af eleverne, der ikke har anvendt støtteordninger.

Eleverne er derpå blevet spurgt, om det for dem er vigtigt, at der er mulighed for at få støtte ud over, hvad lærerne giver i forbindelse med undervisningen. Spørgsmålet er stillet til alle elever i undersøgelsen og dækker dermed ikke kun de, der har fået en eller anden form for støtte.

Spørgsmål: "Er det vigtigt for dig at der er mulighed for at få støtte udover en lærer?"

2014 4

2015

Svarfordelingen viser, at et stort flertal af eleverne (65 og 61 %) mener, at det er vigtigt, at der er muligheder for at få støtte på uddannelsen.

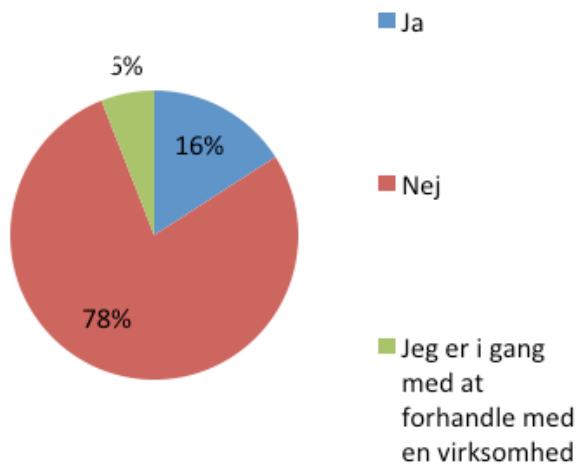
Alt i alt fortæller undersøgelsen, at frafald og omvalg spiller en meget stor rolle på EUD, og at der er god grund til at intensivere uddannelses- og erhvervsvejledningen. Undersøgelsen viser også, at der er gode grunde til at styrke det sociale miljø på skolerne, ligesom der er en klart behov for de støtteordninger, der findes.

Praktik

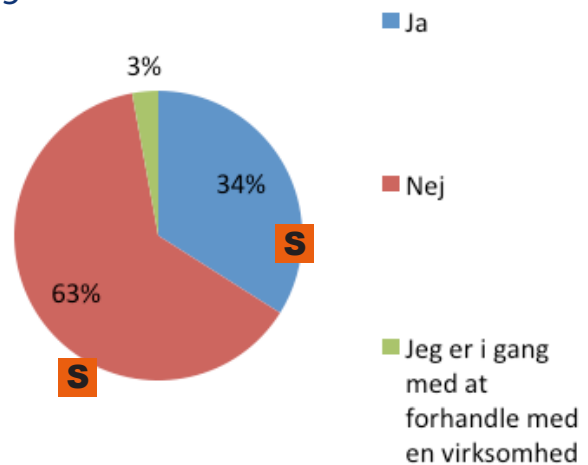
Selv om YS ikke direkte arbejder med praktikpladser, kan disse tal bruges som et pejlemærke for de kommuner, der indgår i undersøgelsen, idet eleverne netop står over for at skulle starte i praktik. Første spørgsmål går på, om eleverne faktisk har en praktikplads.

Spørgsmål: "Har du en praktikplads?" (alle respondenter)

2014

2015

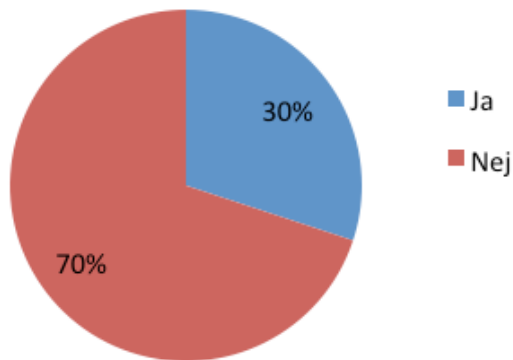
Undersøgelsen viser, at et flertal af eleverne (78 og 63 %) ikke har en praktikplads, mens 6 og 3 % er i gang med at forhandle om en praktikplads. Hhv. 16 og 34 % har en praktikpladsaftale på plads. Dette er en meget markant stigning fra sidste år på 18 procentpoint.

Derefter blev det undersøgt om de unge havde praktikplads allerede da de startede.

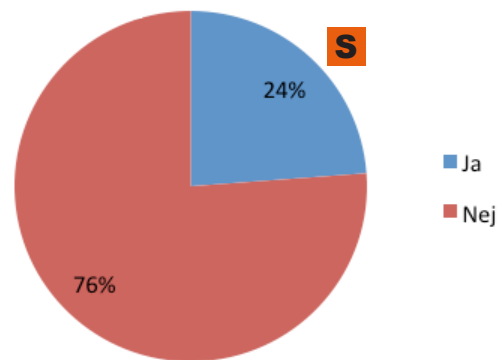

Spørgsmål: "Havde du praktikplads da du startede på grundforløbet?" (Til de respondenter der svarede "ja" til at de havde en praktikplads)

2014

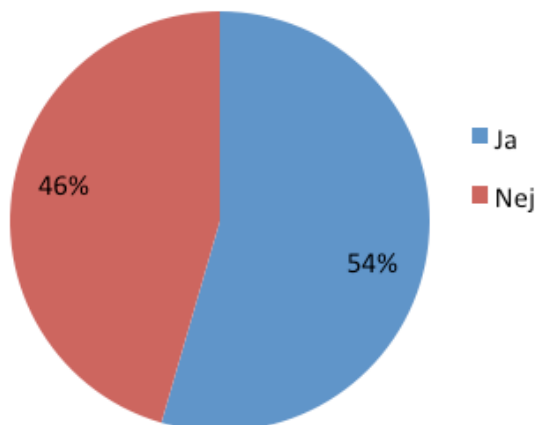
2015

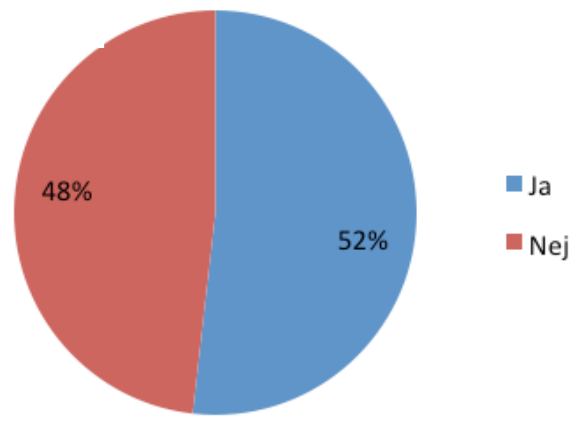
Det viser sig at være hhv. 30 og 24 % af eleverne med praktikplads, der havde en aftale inden grundforløbet. Det er et signifikant fald.

Spørgsmål: "Får du eller har du fået hjælp til at finde en?" (Til de respondenter der svarede "Nej" til at de havde en praktikplads)

2014

2015

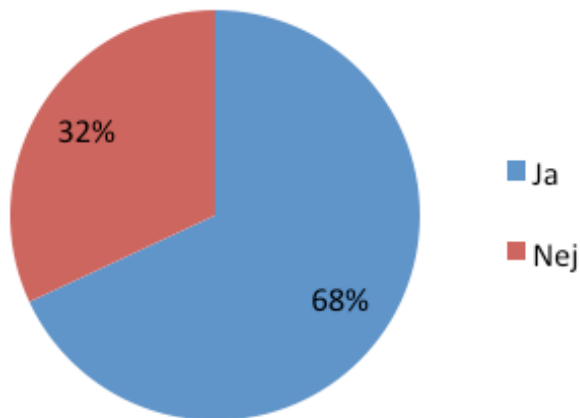

Det viser sig, at næsten halvdelen af eleverne uden praktikpladser (46 og 48 %) oplever, at de ikke bliver hjulpet med at finde en praktikplads.

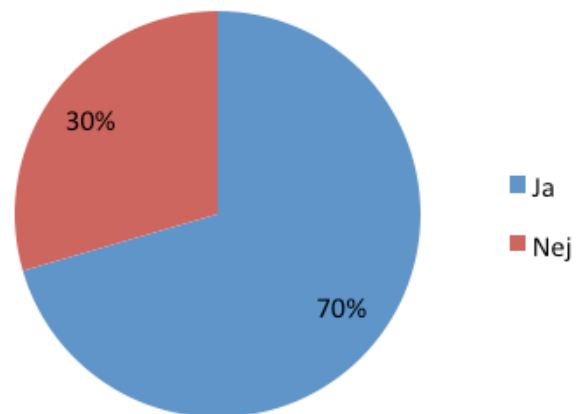
Med et spørgsmål til samtlige elever undersøges det, om eleverne er tilfredse med den støtte, de har fået fra skolen i forbindelse med praktikplads.

Spørgsmål: "Er du tilfreds med den støtte du har fået fra skolen ifm. praktikplads?" (alle respondenter)

2014

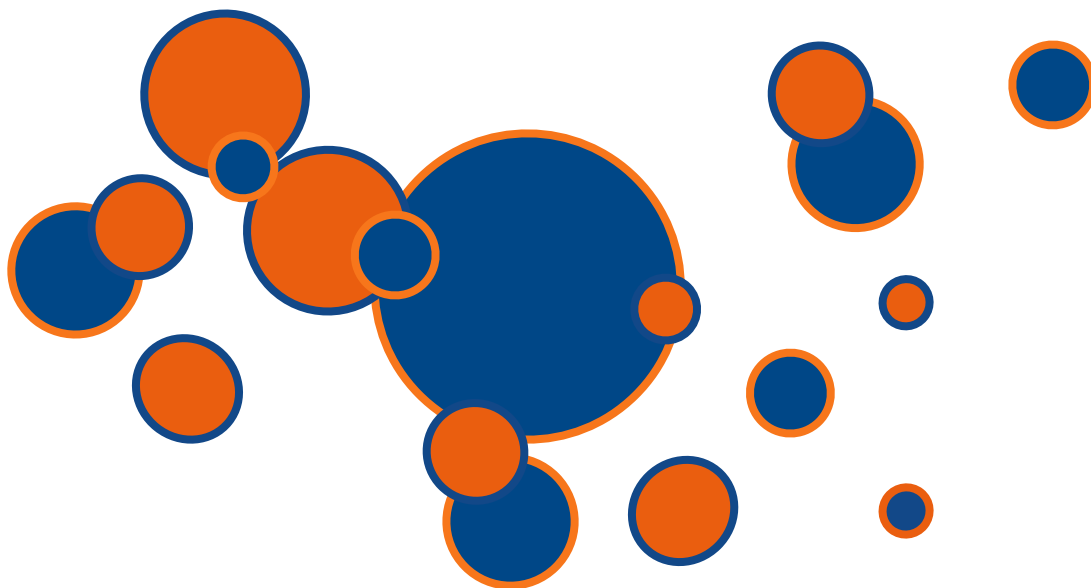

2015

Der kan konstateres at være en ganske høj generel tilfredshed med den hjælp, der bliver tilbudt fra skolen, idet 68 og 70 % svarer positivt.

Alt i alt må det dermed konstateres, at praktikpladsproblemet er ganske massivt, og at det udgør et stærkt bekymrende element i EUD. Skolerne yder en betydelig indsats, men det forhold, at man ikke på forhånd kan være sikker på at gennemføre en erhvervsuddannelse, har en klart negativ afsmitning på erhvervsuddannelsernes attraktivitet. Skolepraktik kan være en løsning for nogle elever, idet det er muligt at færdiggøre fire ud af 10 uddannelser i skolepraktik, hvor der dog kan være adgangsbegrænsning.

Opsummering

Med hensyn til vejledning viser undersøgelserne, at eleverne generelt ikke føler sig grundigt informeret om deres uddannelsesmuligheder efter folkeskolen, og at vejledningen ikke svarer til den virkelighed, de oplever på erhvervsskolen. Tallene indikerer, at der er behov for at intensivere vejledningen i folkeskolen, så eleverne bliver bedre klædt på til at træffe et oplyst valg af ungdomsuddannelse og erhverv. YS har ikke haft en mærkbar effekt på disse tal fra 2014 til 2015. Der kan være flere grunde til dette, men meget relevant at fremhæve, at kun godt halvdelen af respondenterne har en alder, der betyder at de potentielt kommer direkte fra folkeskolen og dermed har været involveret i YS, og at respondenterne også kommer fra kommuner, der ikke har haft YS.

Hvad angår frafald, fortæller undersøgelsen, at frafald og omvalg spiller en meget stor rolle på EUD, og at der bør ske en intensivering af uddannelses- og erhvervsvejledningen for at mindske dette problem. Undersøgelsen viser også, at der er gode grunde til at styrke det sociale miljø på skolerne, ligesom der er en klart behov for de støtteordninger, der findes.

Når det gælder praktikplads, står EUD med et ganske massivt problem. Skolerne yder en betydelig indsats, men det forhold, at man som EUD-elev ikke på forhånd kan være sikker på at gennemføre en erhvervsuddannelse, har en klart negativ afsmitning på erhvervsuddannelsernes attraktivitet

Tredje del

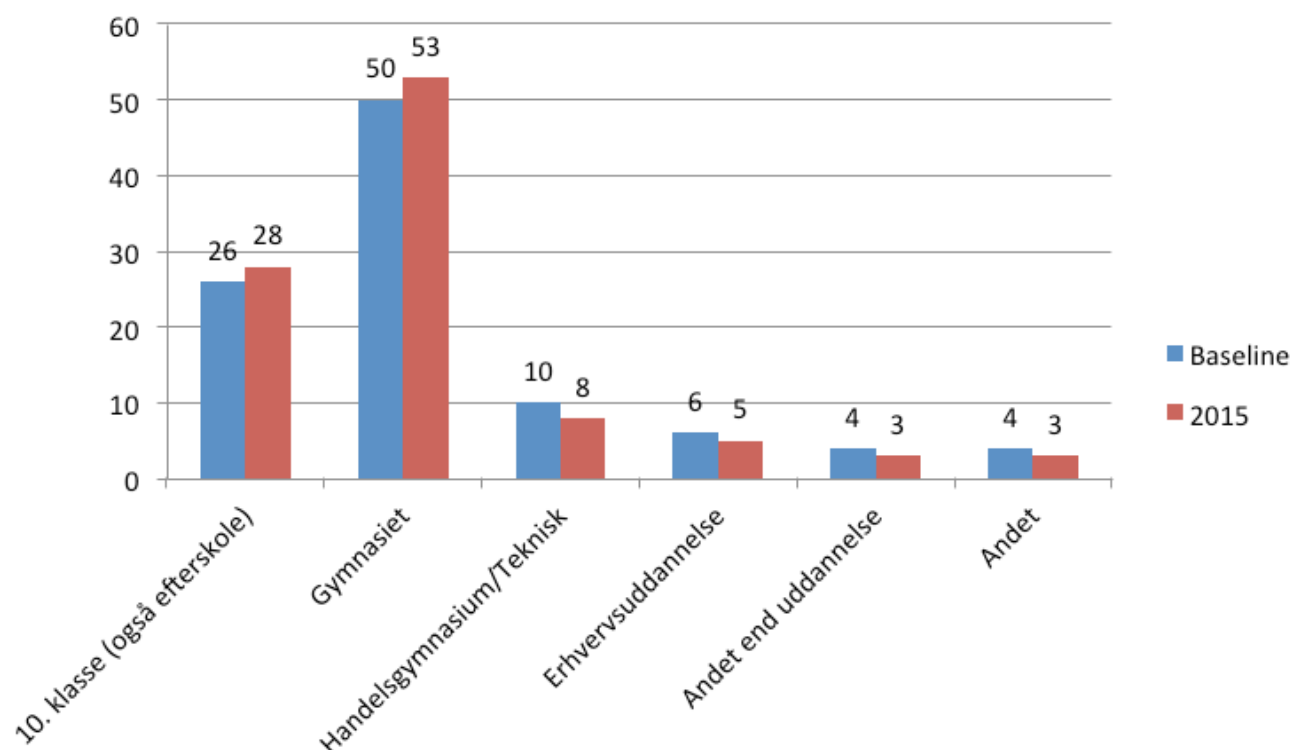
Undersøgelse af nye 8. klasser

Datagrundlag og metode

Denne undersøgelse er en kopi af baselineundersøgelsen fra 2013. Der er foretaget telefoninterviews med ca. 350 unge, der i april 2015 går i 8. klasse samt deres forældre. Der er opnået kontaktoplysninger på 980 respondenter. Ca. 200 af disse numre er døde numre, hvor telefonen enten ikke bliver besvaret på trods af gentagne opkald på varierende tidspunkter, nummeret ikke eksisterer eller, hvor respondenteren ikke mener at være i målgruppen for undersøgelsen (ingen børn der matcher alderen eller geografien). Formålet med denne undersøgelse er at belyse, om der har været systemiske ændringer efter en periode med YS, således at de nye 8. klasser, der er i starten af deres YS forløb, har et andet udgangspunkt. Som i baselineundersøgelsen er respondenterne blevet inviteret til fokusgruppeinterviews for at uddybe målingerne. Der er blevet afholdt fokusgruppeinterviews med 19 forældre og baseret på erfaringerne fra baselineundersøgelsen, er der afholdt fokusgruppeinterviews på tre forskellige skoler i skoletiden, så antallet af unge er svarende til tre skoleklasser (ca. 60).

Fremtidsplaner

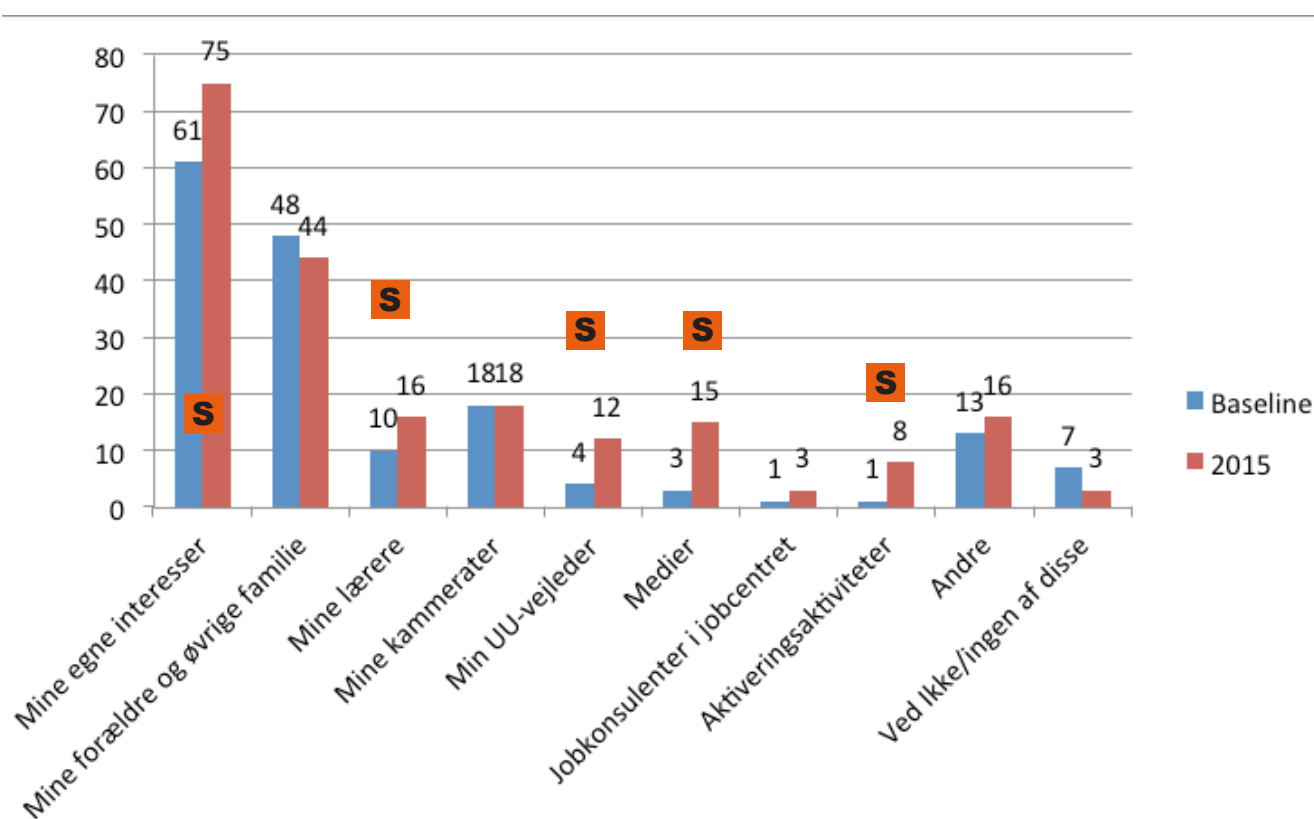
”Hvad vil du efter 9. klasse?” (2013 n=535), (2015 n=321). Y-aksen er procent af det samlede antal besvarelser.

De unges fremtidsplaner synes ikke at være ændret på de to år.

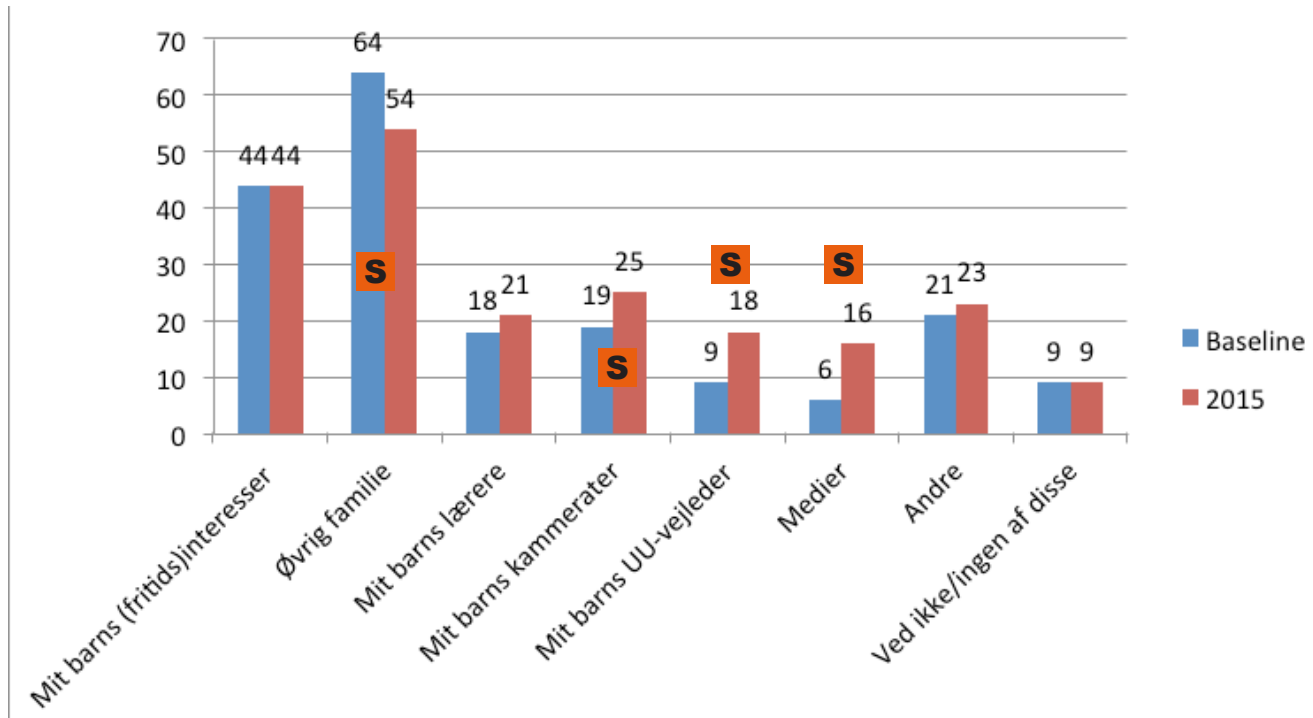
Påvirkning af uddannelsesvalg

"Hvem påvirker dit uddannelsesvalg" (2013 n=714, 2015 n=321). Y-aksen er i procent og da spørgsmålet er multipelt angiver værdierne procent af det samlede antal besvarelser. Spørgsmålet er stillet til de unge.

Som figuren viser, er der flere signifikante forskelle fra 2013 til 2015. For det første er de unges egne interesser steget markant som indflydelsesfaktor. Mindre markant, men stadig signifikant, er stigningen i lærere og UU-vejlederes indflydelse. Aktiveringsaktiviteter via YS står også for en stigning og medierne ligeledes. Dette tegner et billede af at de unges udgangspunkt har rykket sig på flere væsentlige punkter.

”Hvem påvirker dit barns uddannelsesvalg?” (2013 n=714, 2015 n=321). Y-aksen er i procent og da spørgsmålet er multipelt angiver værdierne procent af det samlede antal besvarelser. Spørgsmålet er stillet til forældre.

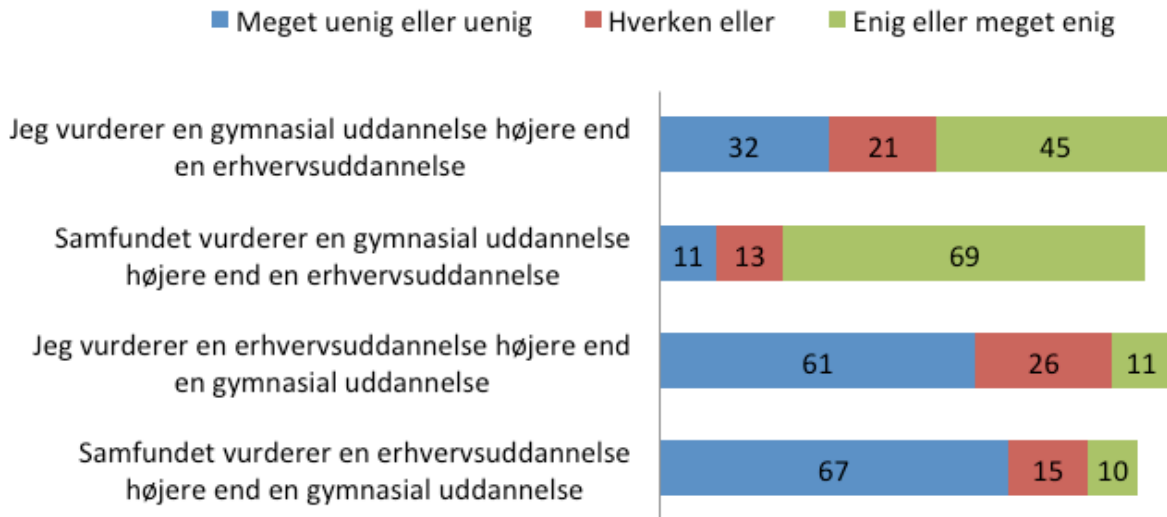
Også for forældrene er der tale om flere ændringer i udgangspunkt. Mest markant er stigningen i UU-vejledernes indflydelse, og dernæst at familien spiller en mindre rolle, kammeraterne spiller en større rolle og som i de andre målinger mediernes stigende indflydelse.

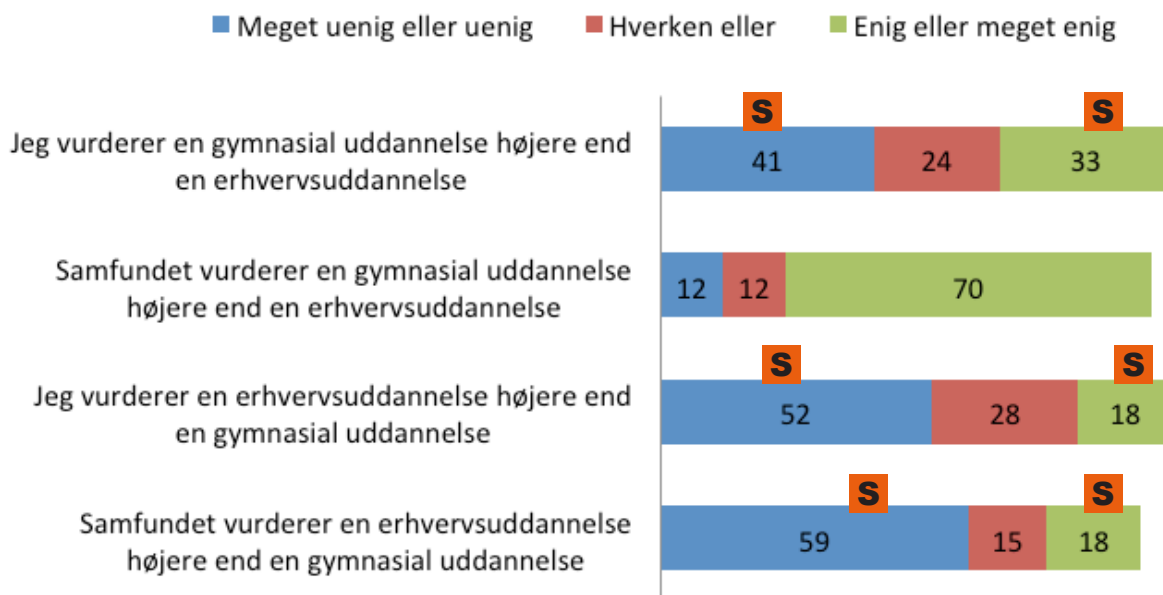
Vurderinger af uddannelsers status, kun forældre:

Tallene angiver andelen (%) af det totale antal besvarelser (2013n=655, 2015n=354). Procentsatserne summerer ikke til 100 idet "ved ikke" besvarelser er udeladt og udgør forskellen.

2013

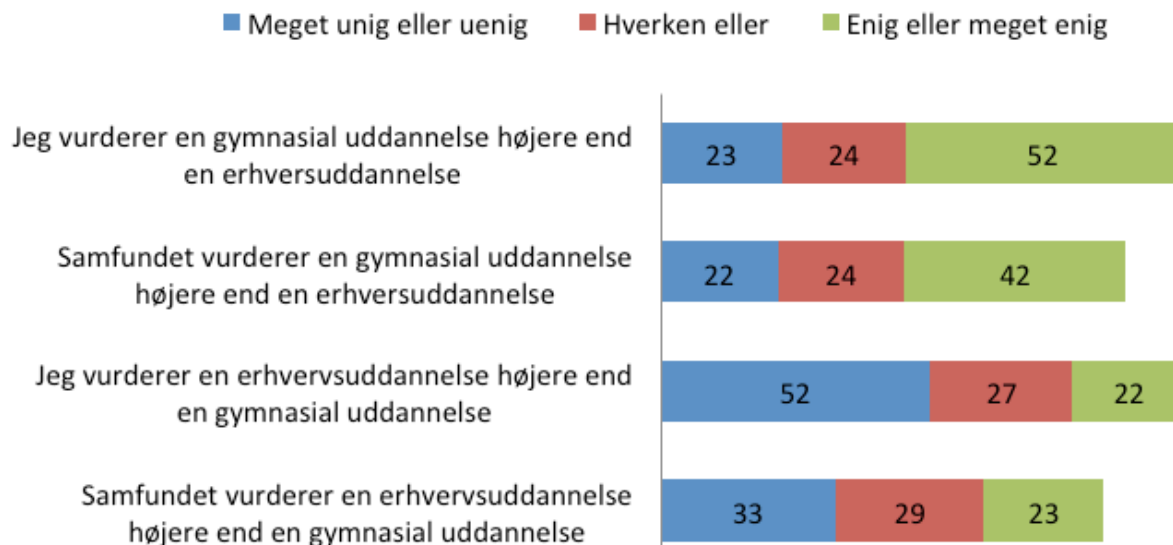
2015

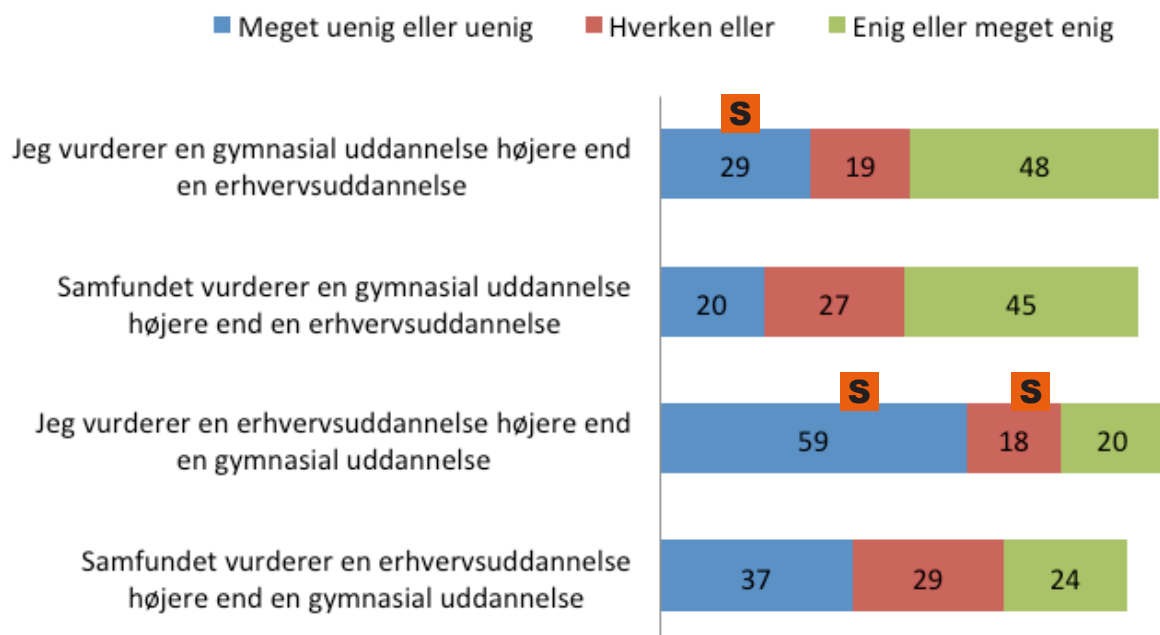
Vurderinger af uddannelsers status, kun unge:

Tallene angiver andelen (%) af det totale antal besvarelser (2013n=655, 2015n=321). Procentsatserne summerer ikke til 100, idet "ved ikke" besvarelser er udeladt og udgør forskellen.

2013

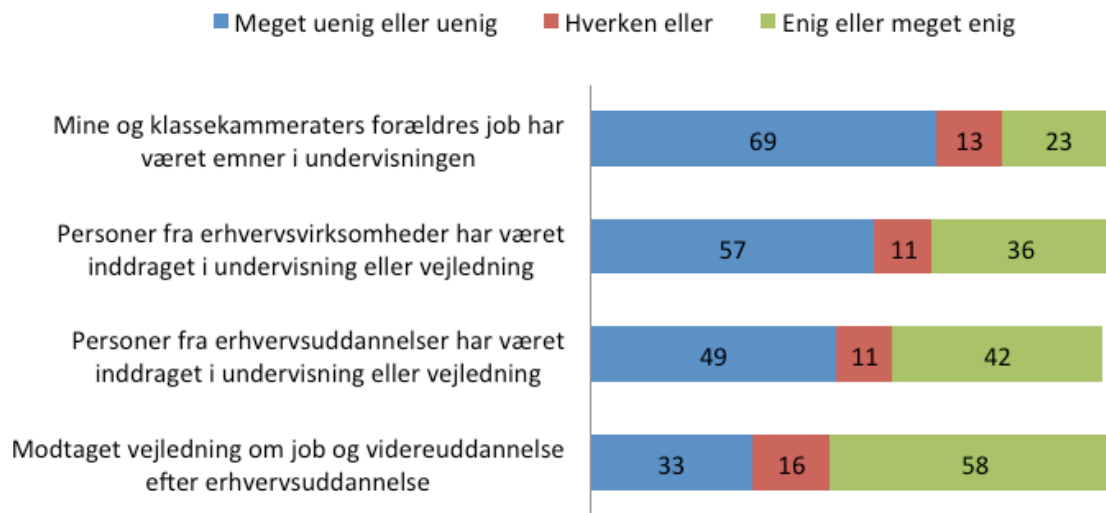
2015

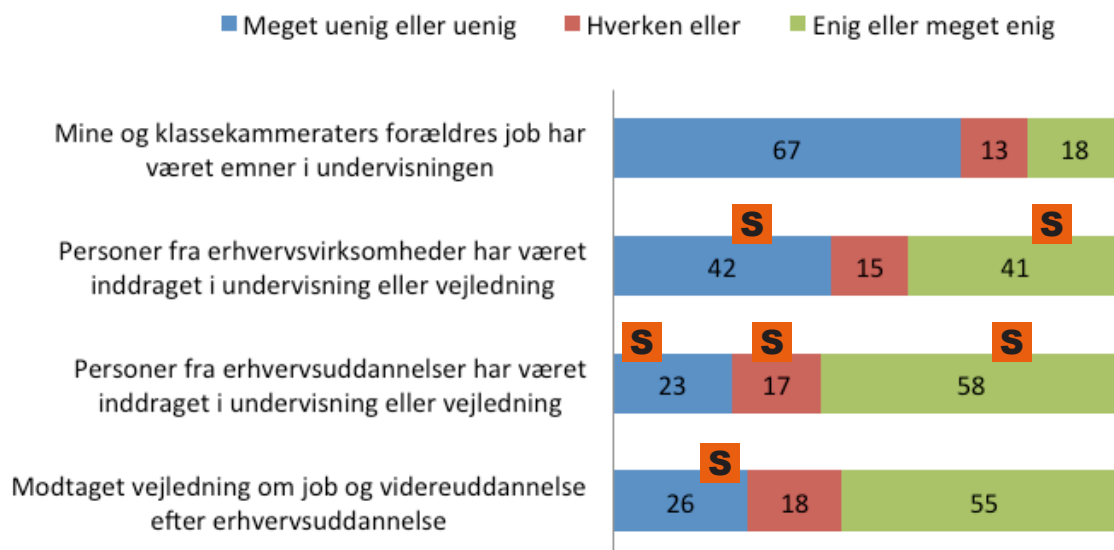
Vejledning, erhvervsuddannelser

Tallene angiver andelen (%) af det totale antal besvarelser (2013n=655, 2015n=321). Procentsatserne summerer ikke til 100, idet "ved ikke" besvarelser er udeladt og udgør forskellen.

2013

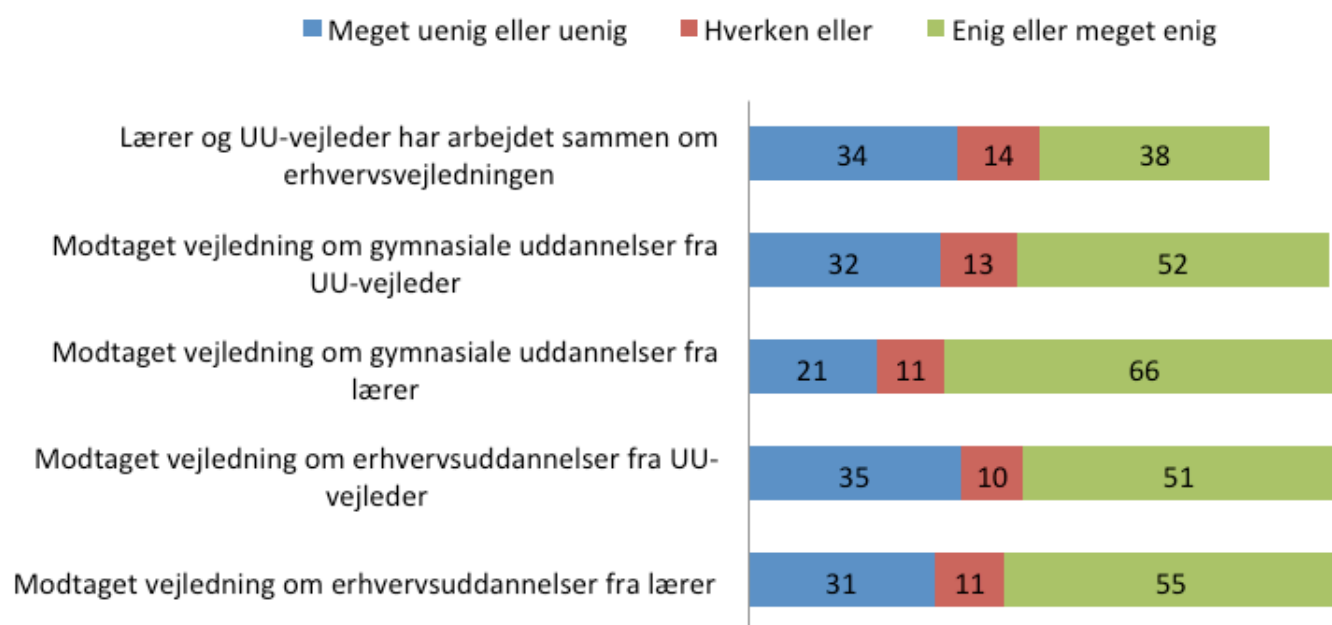

2015

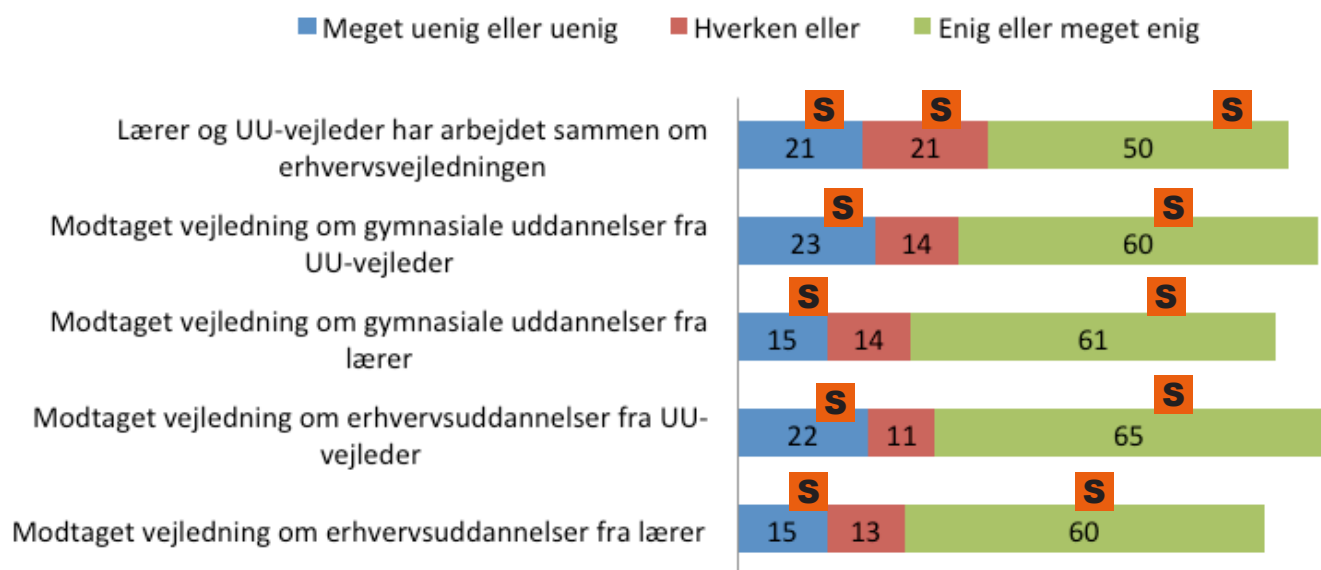

Vejledning, erhvervsuddannelser fortsat

2013

2015

Fokusgruppeinterviews - forældre

I de afholdte fokusgruppeinterviews med forældrene er der blevet fokuseret på en bred debat om den konkrete uddannelsesvejledning, de og deres børn har modtaget. Dette afsnit vil opsummere på de generelle tendenser, forældrene havde oplevet og observeret.

Alle forældre til stede kunne genkende at være en del af YS' generelle projekter, og flere af forældrene havde kendskab til fx. brobygning som en central faktor i uddannelsesvejledningen. Oplevelserne med brobygningen – specifikt med den del der handler om besøg på uddannelsesinstitutioner – var dog af ret forskellig karakter, som eksemplificeret af de følgende to historier:

“ De skulle besøge erhvervsskolen, og det første de så var en gruppe drenge foran skolen, der røg hash og råbte sjofelheder efter pigerne. Besøgets indhold hørte jeg intet om, men da de skulle hjem derfra, var lærerens cykel blevet stjålet fra cykelstativet. ”

“ Aiwan (søn i 8. klasse) ville helst besøge frisørskolen, men der var flest i hans klasse, der ville et andet sted hen, han ingen interesse havde i. Så jeg lod ham blive hjemme den dag. ”

Besøg på erhvervsskolerne er på de forskellige skoler blevet administreret forskelligt. I Aiwan's tilfælde var det sådan, at klassen stemte om, hvilken skole de ville besøge, og i andre tilfælde var der individuelt valg pr. elev, og der blev så arrangeret ture på tværs af klasser og klassetrin. Dette hænger formentlig sammen med graden af administration og koordinering, den enkelte skole har haft mulighed for at lægge i projektet. Det er værd at undersøge yderligere, hvilken effekt de skoler, der har haft mulighed for at give den enkelte elev mulighed for at besøge sin første-prioritet, har opnået overfor de, der har benyttet sig af den demokratiske model.

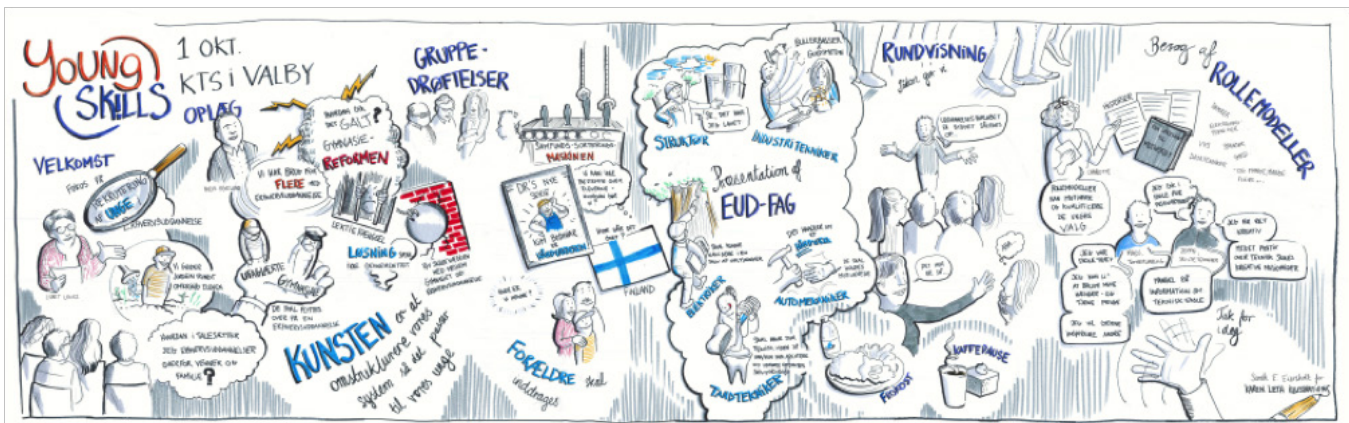
Bemærkelsesværdigt nok var der faktisk ingen forældre, der umiddelbart havde en positiv historie at fortælle om besøget på erhvervsskolerne. De skulle findes frem først. Sagt med andre ord: Der har været mange gode oplevelser, det er bare de negative, der står først og klarest i erindringen. En af de gode oplevelser bliver formuleret således:

“ Peter (søn i 8. klasse) var meget i tvivl om, hvad han skulle vælge, men efter besøget på skolen blev han sikker på gymnasiet. Ikke fordi det var et dårligt besøg, men fordi han hellere ville det andet. ”

Her har besøget virket afklarende på en elev, der var i tvivl, og selv om forløbet ikke har betydet en ansøgning til en erhvervsskole, har besøget haft en udslagsgivende forskel på den unges uddannelsesvalg.

I forhold til de forskellige uddannelsers status blev det diskuteret, hvorvidt der kunne være tale om en generel holdningsændring i samfundet. Der var ikke blandt deltagerne en klar konsensus på dette område, idet enkelte mente, at det rent faktisk var blevet værre - rent statusmæssigt - at have en håndværksmæssig baggrund. Undersøgelsens resultat, der netop tyder på en generel ændring, kan være forklaret ved, at respondenterne alle har været inden for rammerne af YS og derved være påvirket i denne retning. Selv hvis dette tages for gode varer (og vi har ingen mulighed for at undersøge dette nærmere i det forhåndenværende datasæt), betyder det netop, at YS har medvirket til at skabe større status for erhvervsskolerne. Dette kunne langt størstedelen af respondenterne ikke genkende til. En forælder forklarer:

“ Det er vel klart nok, at man har nogle fordomme overfor de erhvervsskoler. For eksempel er både min mand og jeg fra akademikerhjem, så for os har gymnasiet altid været det oplagte valg, men YS har helt sikkert hjulpet os til at se andre muligheder. ”

En anden erfaring lyder:

“ Jeg kan huske, at der var sådan en slags torvedag på skolen med de forskellige muligheder, hvor Liv (datter i 8. klasse) fik snakket med en masse folk og fik et hav af brochurer med hjem. Det virkede ret godt. Det sagde hendes veninde også. ”

Generelt set synes forældrene ikke at have et overblik over de forskellige muligheder, deres barn præsenteres for. Der var bred enighed om, at uddannelsessystemet med de konstante forandringer, det er underlagt som følge af skiftende regeringer og ideologier i høj grad er uigennemsigtigt, og det ville være godt, hvis et projekt som YS (eller et lignende projekt) kunne medvirke til at skabe større klarhed – i første omgang for eleverne, men også for forældrene som en af de vigtige indflydelsesfaktorer. Der var flere af deltagerne, der ikke mente, de havde enten forudsætningerne eller tiden eller begge dele til at sætte sig grundigt ind i deres barns valgmuligheder og derved kunne medvirke til rådgivningen.

En mor der var igennem samme valg for fire år siden med elevens storebror siger:

“ Det er helt sikkert blevet sværere. Dengang mente jeg at have nogenlunde styr på mulighederne og kunne også i nogen grad medvirke i rådgivningen, men nu virker det helt uoverskueligt. Måske er det bare fordi, jeg kender flere muligheder nu. ”

Det er både godt og skidt, at forældre har denne fornemmelse. Godt fordi et bredere kendskab til mulighederne er en positiv ting og skidt, fordi vi jo ønsker, at de skal have i hvert fald muligheden for et overblik. Dette kan tyde på, at YS har lykkedes med at oplyse om mulighederne, men ikke helt har formået at gøre dem overskuelige.

Forældrene synes i høj grad at have tillid til at det eksisterende system med dedikerede UU-vejledere og virker glade for, at UU-vejlederne synes at have større indflydelse på deres barns valg af uddannelse, og der er bred enighed om, at projekter som YS er et skridt i den rigtige retning.

Fokusgruppeinterviews – de unge

Fokusgruppeinterviews med de unge har haft to overordnede fokusområder: Hvad er baggrunden for dit uddannelsesvalg, og hvordan har de forskellige YS-aktiviteter du har været igennem bidraget til dit valg? Der er blandt de unge i fokusgrupperne en udpræget opfattelse af at uddannelsesvalg og uddannelsesmuligheder afspejler en rangordning. Dvs. hvis man kan, så tager man gymnasiet. Hvis man ikke kan det, er der så erhvervsskole eller lignende, og hvis man ikke kan det, så kan man tage 10. klasse for "at blive klogere".

Der er dog stadig forståelse for at uddannelsesvalg også handler om interesse og ikke kun om evner og karakterer, som understreget af dette citat:

“ Min mor er jurist så hun gik på gymnasiet, men jeg synes ikke, det virker særligt fedt. Jeg tror hellere, jeg vil være noget med mennesker, så måske handicaphjælper eller sygeplejerske. Altså noget andet. ”

Ovenstående udsagn understreger en af undersøgelsens pointer, nemlig at den unges egen mening i højere grad har afgørende betydning for uddannelsesvalg. I forhold til YS aktiviteter er der tale om en enkelt konkret ting, de unge kan huske, og det er erhvervsskolebesøget. Der var generel enighed om, at det var fint at besøge erhvervsskoler, men der var ingen stærke følelser eller oplevelser forbundet med besøget. Det havde været "fedt nok", som Mahmed forklarer:

“ Først var vi til en time, hvor der var rimeligt ok, og så havde vi noget fritid, hvor vi kunne gå rundt på skolen, og så var vi i værkstedet, indtil vi skulle hjem. Det var fedt nok. ”

Et andet emne vi diskuterede var forholdet mellem praktisk og boglig læring i folkeskolen. Der blev hurtigt nævnt et par eksempler på læring udenfor klasserummet, fx. havde der været et orienteringsløb med opgaver i dansk og et stjerneløb i fysik osv. Der var dog enighed om, at langt størstedelen af undervisningen foregik i klasseværelset på tavle – på den "gammeldags" facon.

Flere af de unge var klar over, at YS var en del af deres vejledning, og de var positivt indstillet overfor tanken og projektet som helhed.

Ændringer i søgemønstre

På overordnet UU-center niveau såvel som i de enkelte kommuner er der sket ændringer i søgemønstrene i løbet af projektperioden. I det følgende gives en kort gennemgang af, hvorledes de enkelte søgemønstre har ændret sig. Områderne bliver behandlet på UU-center niveau, og derfor er der naturligvis store kommunale forskelle i udviklingerne indeholdt i tallene. Data i det følgende er fremkommet ved gennemgang af UU-centrenes søgetal for de seneste år, samt data fra UVM. Tallene i tabellen er procent af årgangen, der har søgt enten gymnasiale uddannelser eller EUD. I det følgende fokuseres der udelukkende på EUD-søgningen, idet det er her YS har forsøgt at skabe en ændring. Kommunnavne markeret med gult markerer, at der er tale om en kommune i YS-programmet.

UU-Syd	EUD		Gymnasium	
	2014	2015	2014	2015
Brøndby	21,2	22,5	71,6	70,8
Hvidovre	23	21,9	71,4	71,2
Ishøj	12,7	22,6	81	72,6
Vallensbæk	16,6	11,1	77,7	83,3
UU-Vest				
Albertslund	21,8	24,1	71	68,3
Ballerup	11	15,9	67,1	60,2
Glostrup	22,4	24,9	73,5	65,9
Høje-Taastrup	20,9	17,8	72,2	75,9
Rødovre	15	15,9	75,5	73,7
UU-Nord				
Gentofte	3,1	1,5	93,5	95,5
Gladsaxe	11,4	14,5	83,4	79,3
Herlev	15	20,5	74,3	70,3
Lyngby-Taarbæk	9,3	9,4	86	86,8

I UU-Syd er der meget markante ændringer i både Ishøj (stigning i EUD på 9,9 procentpoint) og Vallensbæk (fald i EUD på 5,5 pp.), hvorimod Brøndby og Hvidovre har værdier for 2015 stort set svarende til 2014, hhv. en stigning på 1,3 og et fald på 1,1.

UU-Vest viser en stigning i EUD-søgningen i 4 ud af 5 kommuner, mest bemærkelsesværdig er Ballerup der har en stigning på 4,9 pp. Herefter kommer Glostrup med 2,5, Albertslund med 2,3 og Rødovre med 0,9. Høje-Taastrup har som den eneste i denne samling et fald i EUD-søgning på godt 3 pp.

I UU-nord er der stigning i Gladsaxe (3,9 pp) og en markant stigning i Herlev (5,5 pp), et lille fald i Gentofte (1,6 pp) og en marginal stigning i Lyngby-Taarbæk på 0,1.

Samlet set over alle 13 kommuner er der i 2014 tale om at 13,5 % af søgningen var til EUD – et tal der

stiger til 15 % i 2015. Det er en stigning på 1,5 procentpoint, og selv om det ikke giver mening isoleret set at tale om et gennemsnit for kommuner med så forskellig demografi, giver det alligevel et billede af en væsentlig fremgang. Ser man isoleret på de 5 YS-kommuner, havde de sammenlagt en EUD-søgning i 2014 på 14,1 procent. Den er i 2015 steget til 17,5 %, altså en massiv stigning på 3,4 procentpoint.

Til sammenligning kan man fremhæve at landsgennemsnittet i 2014 var på 19,6 procent, og i 2015 er det faldet markant til 18,5. Der er altså tale om et generelt fald i landet som helhed på 1,1 procentpoint. Man kan ikke med baggrund i disse tal hverken bekræfte eller udelukke, at YS har haft en effekt, men der synes at være stærke indikatorer på forandring der, sammenholdt med den i denne sammenhæng meget vigtige evaluering af YS aktiviteter, kan give svar på hvilken effekt YS har haft som helhed.

Konklusion

YS har strukket sig over en masse arrangementer, en længere tidsperiode, har involveret mange mennesker og haft berøringsflade med mange unge. For at komme en egentlig effektmåling nærmere vil der i det følgende blive givet et bud på en afsluttende evaluering af projektet.

Vi ved med sikkerhed, at lærere og vejledere har fået større betydning for de unges valg af uddannelse. Vi ved, at der i blandt de der har været involveret i YS (forældre og unge) er sket en meningsændring ift. statusopfattelsen af erhvervsskole kontra gymnasium. Erhvervsskolerne bliver vurderet som havende højere status end tidligere og er dermed tættere på at udviske den forskel i status der eksisterer ift. gymnasiet. Vi er dog ikke i mål med dette endnu, men YS har gjort en markant forskel.

I forhold til nystartede EUD-elever er YS' effekter ikke tydelige eller målbare. Det er der flere grunde til, men den vigtigste er, at langt størstedelen af de elever, der starter på EUD ikke kommer direkte fra folkeskolen og derfor ikke har medvirket i YS eller YS-lignende projekter. Om EUD ved vi desuden, at der i de medvirkende skolers område er færre elever, der mangler praktikpladser.

Vi ved at vejledningen er blevet grundigere på de skoler, hvor YS har haft sit virke. Der er stigning på samtlige parametre, dvs. de unge oplever i højere grad end tidligere at blive vejledt om deres muligheder. Med dette in mente er der ingen tvivl om, at der er sket en forandring på dette punkt, og det er nærliggende at mene, at YS kan være den dominerende eller overvejende årsag til dette.

Set i forhold til EUD-søgning er der tale om at der i de 13 YS-kommuner samlet set er sket en stigning i søgningen til EUD på 1,5 procentpoint, hvorimod landsgennemsnittet er faldet med 1,1 procentpoint. Igen giver det en klar indikation af, at der sker noget her, der virker i forhold til målet om at opnå 25 % søgning på EUD i 2020.

young SKILLS

Klædt på til en erhvervsuddannelse

